

z p r a v o d a j

XXIV. ročník

7/8

2013

- 2 Editorial
Vilnius v roce 1907; accountability podle Cynikova slovníku; NEET; terminologie EU v Anglii...
  - 3 Z glosáře Cedefopu 20
Další část překladu termínů z glosáře.
  - 5 Výzkum v oblasti komunikací v Brně
Projekt ACOST.
  - 6 Priority litevského předsednictví
V oblasti vzdělávání, mládeže a sportu.
  - 7 Dyslexie a psaní rukou
Poznatky Britské asociace pro dyslexii.
  - 8 Evropská aliance pro učňovství
Založená 2. července 2013.
  - 8 Cesty k obnově: 3 scénáře vývoje kompetencí a trhu práce pro r. 2025
Stručná zpráva Cedefopu.
  - 12 Záruka pro mladé lidi – Finsko a Švédsko
Příklady zemí, které jsou v usnadňování přechodu mladých lidí na trh práce o krok napřed.
  - 14 Eurofound o nezaměstnanosti mládeže
Statistiky Evropské nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek.
  - 15 Terminologie v odborném vzdělávání v Anglii
Problematické výrazy z hlediska Angličanů: adult, vocational, pre-vocational, learning...
  - 16 Vzdělávání učitelů pro profesní školy
Vzdělávání učitelů profesních škol na vysokých školách v Německu.
  - 18 Nové učební formy v odborném vzdělávání
Mobilní učení, sociální učení a učení založené na hře.
  - 20 Nové dokumenty EU
  - 21 Co nového v časopisech
Formation Emploi, 2013, No. 122; Bref du Céreq, 2013, No. 305, 306.
  - 22 Nové knihy v knihovně
  - 24 Zajímavé internetové adresy
Litevské předsednictví; EAEA; e-knihy; počasí; kostel sv. Víta v Zahrádce.
- Příloha III: Zlepšení školství a odpovědnosti ve Francii

Editorial

Obrázek z kostela sv. Petra a Pavla z Vilniusu připomíná, že od července předsedá EU Litva. Ottův slovník naučný (1907) o Vilniusu píše: „Vilno (lit. Vilnuja, rus. Vilna, nem. a fr. Wilna), ruské gubernské město, kdysi hlavní město knížectví Litevského v krásné dolině jen na straně půlnoční, při ústí řeky Vilenky do Vilije se otvírající, jest důležitou křižovatkou železnic, sídlem generálního a civilního

gubernátora, pravoslavného metropolity, katolického biskupa a evangelické konsistoře. S 11 svými předměstími má skoro 30 km obvodu. Celkem má 25 kostelů a kaplí katolických a 3 kláštery, 11 kostelů a 2 kláštery pravoslavné, 3 kostely evangelické, 6 synagog a 1 mečetu. Vyniká katolický katedrální kostel sv. Stanislava (založený r. 1387 a r. 1801 restaurovaný), sv. Jana Křtitele a sv. Petra a Pavla. ... Střední školy jsou soustředěny ve Vilně, jen učitelský seminář jest v Moloděčném. Podle dat z r. 1896 bylo národních škol 1015 a v nich 46.392 žáků; gramotných nováčků t.r. bylo 31 %.

Ve školské politice se hodně používá anglický termín *accountability*, který se do češtiny překládá dost obtížně – viz článek *Kontrola vzdělávání, evaluace, accountability* (Zpravodaj 7-8/2001). Americký satirik, novinář a povídkář Ambrose Bierce (1842-1914) má ve svém proslulém *Cynikově slovníku* (*The Cynic's Word Book*, 1906) později přejmenovaném na *Ďáblův slovník* (*The Devil's Dictionary*, 1911) heslo *Accountability*, n.: *The mother of caution*. Česky: *Zodpovědnost / transparentnost / povinnost odpovídat se / je matkou obezřetlosti / obezřetnosti / opatrnosti / uvážlivosti / bdělosti / ostrážitosti*.

V současné době se pro označení mladých lidí, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě používá zkratka *NEET* utvořená z anglického sousloví *Not in Employment, Education or Training* (Není v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě), které má dvě varianty. Zajímavé je, že častější je varianta s *Employment* na druhém místě, takže v „zaměstnání nebo v profesní přípravě“, i když nebo mezi vzděláváním a profesní přípravou je logičtější.

Angličtina je v Evropské unii přes všechny snahy o vícejazyčnost stále dominujícím jazykem. Občané jiných členských států mají někdy pocit, že termín převzatý z angličtiny zkresluje význam, jaký má příslušné slovo v jejich mateřštině. K našemu překvapení však mají s terminologií EU (a OECD) občas problém i Angličané – viz článek na straně 15-16. Další pozoruhodností ve spojení s Británií je to, že britským dyslektikům lépe vyhovuje spojitě písmo, zatímco naši dyslektici údajně preferují *Comenia Script* (strana 7).

V květnovém Zpravodaji z roku 2011 jsme v rubrice *Zajímavé internetové adresy* představili indického ekonomu a filozofa Amartya Sena. V časopise *TIME* (12. srpna 2013) byla publikována esej o sporu indických ekonomů Sena (profesora na Harvardu) a Jagdish Bhagwatiho (profesora na Columbia University) o to, jak dostat více indických občanů z bíd. Bhagwati je zastáncem další liberalizace trhu, která přinese hospodářský růst, zatímco Sen tvrdí, že růst sám o sobě nestačí a že rozhodující jsou veřejné výdaje na sociální programy ve zdravotnictví a ve školství (článek je k dispozici v knihovně NUV).

Dobrý start do nového školního roku všem čtenářům přeje redakce Zpravodaje.

AK

Z glosáře Cedefopu 20

Další pokračování hesel z glosáře (Cedefop 2011) v angličtině, němčině a francouzštině uvedených v abecedním pořádku podle angličtiny a doplněných českým překladem. Všechna pokračování nakonec spojíme do jednoho elektronického souboru. Předtím uvítáme vaše připomínky k českému překladu.

52

ex ante evaluation

Evaluation conducted before implementation of an intervention to provide prior assessment of whether socioeconomic issues have been diagnosed correctly, the strategy and objectives are relevant, and it is coherent with other interventions or policies, etc.

Source: based on UK Evaluation Society; European Commission 1999; Cedefop, Descy and Tessaring, 2005.

Ex-ante- Evaluation

Eine Evaluation, mittels derer vor der Umsetzung einer Intervention überprüft wird, ob die sozioökonomischen Problemstellungen richtig erkannt wurden, ob ihre Strategie und ihre Ziele relevant sind, ob sie mit anderen Interventionen oder Politiken kohärent ist usw.

Quellen: leicht verändert übernommen aus UK Evaluation Society; European Commission 1999; Cedefop, Descy und Tessaring, 2006.

évaluation ex ante

Évaluation effectuée avant la mise en œuvre d'une intervention dans le but de fournir une estimation préalable quant à la bonne appréciation des enjeux socioéconomiques, la pertinence de la stratégie et des objectifs, la cohérence avec d'autres interventions ou politiques, etc.

Source: adapté de UK Evaluation Society; European Commission, 1999; Cedefop, Descy and Tessaring, 2006.

evaluace ex ante

Evaluace prováděná před uskutečněním nějakého zásahu, která má poskytnout předběžné hodnocení toho, zda sociálně-ekonomické problémy byly správně diagnostikovány, zda strategie a cíle jsou relevantní, zda je zásah v souladu s jinými zásahy nebo postupy atd.

53

ex post evaluation

Evaluation conducted either on or after completion of an intervention or programme. It aims at accounting for use of resources, effectiveness and efficiency of intervention and strives to understand the factors of success or failure.

Source: based on UK Evaluation Society; European Commission, 1999; Cedefop, Descy and Tessaring, 2005.

Ex-post-Evaluation

Eine Evaluation, die während oder nach der Laufzeit einer Intervention oder eines Programms durchgeführt wird. Sie dient der Rechenschaftslegung über die Verwendung der eingesetzten Mittel sowie über die Wirksamkeit und Effizienz einer Intervention und soll die Ursachen für deren Erfolg oder Misserfolg aufdecken.

Quellen: leicht verändert übernommen aus UK Evaluation Society; European Commission 1999, Cedefop, Descy und Tessaring, 2006.

évaluation ex post

Évaluation effectuée à la fin ou après une action ou un programme, afin de rendre compte de l'utilisation des ressources, l'efficience, l'efficacité et d'identifier les facteurs ayant conduit au succès et à l'échec de cette intervention.

Source: adapté de UK Evaluation Society; European Commission, 1999; Cedefop, Descy and Tessaring, 2006.

evaluace ex post

Evaluace prováděná v průběhu nebo po ukončení zásahu nebo programu. Zaměřuje se na skládání účtů za využívání prostředků, hospodárnost a účinnost zásahu a usiluje o pochopení faktorů úspěchu nebo neúspěchu.

54

feedback

Transmission of findings from the evaluation process to relevant parties. This may involve collection and dissemination of findings, conclusions, recommendations and lessons gained from experience.

Source: OECD, 2002.

Feedback / Rückmeldung

Übermittlung der Ergebnisse des Evaluierungsprozesses an die Beteiligten. Dies kann die Zusammenstellung und Verbreitung von Ergebnissen, Schlussfolgerungen, Empfehlungen und erfahrungsgeliteten Erkenntnissen beinhalten.

Quelle: OECD, 2002.

retour d'information / rétroaction

Transmission des constatations résultant du processus d'évaluation à ceux qui peuvent en tirer des leçons utiles et pertinentes afin de favoriser un meilleur ap-

prentissage. Cela peut impliquer de réunir et de diffuser les constatations, les conclusions, les recommandations et les leçons de l'expérience.

Source: OECD, 2002.

zpětná vazba

Předání výsledků z evaluačního procesu zúčastněným stranám. To znamená shromažďování a šíření výsledků, závěrů, doporučení a poznatků získaných ze zkušenosti.

55

formal learning

Learning that occurs in an organised and structured environment (in an education or training institution or on the job) and is explicitly designated as learning (in terms of objectives, time or resources). Formal learning is intentional from the learner's point of view. It typically leads to validation and certification.

Source: Cedefop, 2008c.

Formales Lernen

Lernen, das in einem organisierten und strukturierten Kontext (z. B. in einer Einrichtung der allgemeinen oder beruflichen Bildung oder am Arbeitsplatz) stattfindet, explizit als Lernen bezeichnet wird und (in Bezug auf Lernziele, Lernzeit oder Lernförderung) strukturiert ist. Formales Lernen ist aus der Sicht des Lernenden zielgerichtet und führt im Allgemeinen zur Zertifizierung.

Quelle: Cedefop, 2008c.

apprentissage formel

Apprentissage dispensé dans un contexte organisé et structuré (par exemple dans un établissement d'enseignement ou de formation, ou sur le lieu de travail), et explicitement désigné comme apprentissage (en termes d'objectifs, de temps ou de ressources). L'apprentissage formel est intentionnel de la part de l'apprenant; il débouche généralement sur la validation et la certification.

Source: Cedefop, 2008c.

formální vzdělávání

Vzdělávání, k němuž dochází v organizovaném a strukturovaném prostředí (ve vzdělávacích institucích nebo na pracovišti) a je výslovně označeno jako vzdělávání (pokud jde o zdroje, cíle nebo prostředky). Formální vzdělávání je z hlediska žáka záměrné. Obvykle vede k validaci a certifikaci výsledků vzdělávání.

56

formative evaluation

Evaluation examining ways of improving and enhancing the implementation and management of interventions.

Formative evaluations are primarily conducted for the benefit of those managing the intervention with the intention of improving their work or related future initiatives.

Source: based on UK Evaluation Society; Cedefop, Descy and Tessaring, 2005.

Formative Evaluation / Gestaltungsevaluation

Eine Evaluation, die der Frage gewidmet ist, wie die Umsetzung und Leitung von Interventionen verbessert werden kann. Formative Evaluationen dienen in erster Linie den Leitern der Intervention dazu, ihre gegenwärtige Arbeit oder ähnlich geartete zukünftige Initiativen zu verbessern.

Quellen: leicht verändert übernommen aus UK Evaluation Society; Cedefop, Descy und Tessaring, 2006.

évaluation formative

Évaluation visant à définir les moyens d'améliorer et de renforcer la mise en œuvre et la gestion des interventions. L'évaluation formative est essentiellement destinée aux gestionnaires de l'intervention en vue d'améliorer leur travail ou des initiatives futures apparentées.

Source: adapté de UK Evaluation society; Cedefop, Descy und Tessaring, 2006.

formativní evaluace

Evaluace zkoumající způsoby zlepšování a posilování realizace a řízení intervencí. Formativní evaluace jsou prováděny především ve prospěch těch, kdo intervence řídí, s úmyslem zlepšovat jejich práci nebo podobné budoucí iniciativy.

57

good practice

Method or approach that leads to better and transferable achievements.

Comment: the terms innovative / interesting / best practice are often used as a synonym.

Source: Cedefop.

bewährte Verfahrensweise

Methode, Ansatz oder Herangehensweise, die zu besseren und übertragbaren Ergebnissen bzw. Leistungen führt.

Anmerkung: die Begriffe „innovative / interessante / bewährte Verfahrensweise“ werden häufig synonym verwendet.

Quelle: Cedefop.

bonne pratique

Méthode ou démarche conduisant à des résultats supérieurs et transférables.

Note: les termes «pratique innovante» ou «meilleure pratique» sont souvent utilisés comme synonymes.

Source: Cedefop.

dobrá / osvědčená praxe

Metoda nebo přístup, který vede k lepším a přenositelnějším výsledkům.

Poznámka: termíny inovativní / zajímavá / nejlepší praxe jsou často používány jako synonyma.

58

group at risk

In the European policy agenda, a group belonging to one of the following categories:

- poor people;
- one-parent families;
- minorities;
- Roma;
- elderly people;
- people with disability;
- homeless;
- alcohol and drug abusers;
- early school leavers;
- long-term unemployed.

Source: Cedefop.

Risikogruppe

Im Zusammenhang mit der Agenda der europäischen Politik eine Gruppe, die einer der folgenden Kategorien zuzuordnen ist:

- Arme;
- Alleinerziehenden-Familien;
- Minderheiten;
- Roma;
- ältere Menschen;
- Menschen mit Behinderungen;
- Obdachlose;
- Alkohol- und Drogenabhängige;
- Bildungsabbrecher;
- Langzeitarbeitslose.

Quelle: Cedefop.

groupe à risque

Dans l'agenda politique européen, un groupe appartenant à l'un des catégories suivantes:

- pauvres;
- familles monoparentales;
- minorités;
- Roms;
- personnes âgées;
- personnes souffrant d'un handicap;
- sans abris;
- personnes ayant une dépendance à l'alcool ou à la drogue;
- élèves en décrochage;
- chômeurs de longue durée.

Source: Cedefop.

riziková skupina

V evropské politické agendě je to skupina patřící do některé z těchto kategorií:

- chudí lidé;
- rodiny s jedním rodičem;
- menšiny;
- Romové;
- starší lidé;
- handicapovaní lidé;
- bezdomovci;
- alkoholici a drogově závislí;
- ti, kdo předčasně opustili školu;
- dlouhodobě nezaměstnaní.

AK

Pramen:

*Cedefop. Glossary/Glossar/Glossaire. ISBN 978-92-896-0740-4
<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/17663.aspx>*

Výzkum v oblasti komunikací v Brně

Vyspělé komunikační systémy a technologie (Advanced communication systems and technologies – ACOST) jsou v EU považovány za jeden z pilířů znalostní ekonomiky.

Projekt ACOST řídil Ústav radioelektroniky VUT v Brně. Projekt přispěl k významnému zlepšení postavení ústavu (anglický název: *Department of Radio Electronics – DREL*) v mezinárodním výzkumu tím, že posílil lidské zdroje a techniku a rozvinul spolupráci mezi výzkumem a průmyslem a průmyslovými investicemi. V důsledku toho se zvýšila účast ČR na *Sedmém*

rámcovém programu (FP7) a kurikula vysoké školy byla modifikována tak, aby lépe odpovídala potřebám průmyslu. Zlepšení konkurenčního postavení ČR v IKT bezpochyby posílilo postavení EU v tomto významném sektoru hospodářství.

AK

Pramen: A boost for Czech research in communications. research*eu results magazine, 2013, No 22, p. 33.

Priority litevského předsednictví EU

Rada EU pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport diskutovala o prioritách předsednictví v této oblasti. Ty se týkají kvality (odborného) vzdělávání, činnosti mládeže a veřejného zdraví, zlepšování vzájemné interakce národních systémů vzdělávání, poskytování prostředí příznivého pro hospodářský růst, lidské zdraví a kulturní rozvoj. Rada a Evropský parlament pak schválily programy, které usilují o sdílení a zlepšování evropského kulturního a historického dědictví, o používání kulturních a audiovizuálních prostředků pro zvyšování tvořivosti a gramotnosti občanů¹, o podporování mobility studentů a učitelů, o zlepšování spolupráce mezi vzdělávacími systémy a podniky a o zajišťování včasného zapojení mládeže do trhu práce.

vosti a gramotnosti občanů¹, o podporování mobility studentů a učitelů, o zlepšování spolupráce mezi vzdělávacími systémy a podniky a o zajišťování včasného zapojení mládeže do trhu práce.

Vzdělávání a odborná příprava

Předsednictví se zaměřuje na význam kvality a efektivnosti vzdělávání a odborné přípravy při uskutečňování strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020)² a při usilování o splnění cílů strategie *Evropa 2020*.

Předsednictví se snaží o dokončení procedur vedoucích k formálnímu přijetí nového programu *Erasmus +* (2014–2020), který nahradí existující iniciativy v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže a bude integrovat iniciativy v oblasti sportu. Návrh stanovuje efektivnější management a financování programu usilujícího o realizaci cílů strategie *Evropa 2020*, strategického rámce *ET 2020* a *Strategie EU pro mládež*³.

V oblasti všeobecného a odborného vzdělávání Litva plánuje navrhnout a předložit Radě ke schválení závěry, které zdůrazní iniciativy v oblasti řízení ve školství, faktory pro výběr vedoucích pracovníků vzdělávacích institucí, prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání a rozvoj podnikatelství ve školách. V oblasti odborné přípravy bude předsednictví diskutovat o problémech vztahujících se k počátečnímu odbornému vzdělávání a přípravě (OVP) ve snaze zajistit nabídku nezbytných kvalifikací pro trh práce a zvýšit atraktivnost a otevřenost dalšího OVP.

Litva bude pokračovat v diskusi o potřebě modernizace vysokoškolského vzdělávání tak, aby zdůraznila nezbytnost zvýšení kvality a konkurenceschopnosti evropského vysokého školství, a odpověděla na iniciativu Evropské komise týkající se internacionalizace vysokoškolského vzdělávání. Předsednictví plánuje navrhnout přijetí závěrů Rady o internacionalizaci vysokoškolského sektoru EU, čímž vyzve k diskusi o tom, jak by měl evropský vysokoškolský sektor odpovídat na problémy globalizace a snažit se realizovat cíle strategie *Evropa 2020*. Diskutovat se bude o způsobech podpo-

rování partnerství v oblasti vysokoškolského vzdělávání i se zeměmi sousedícími s EU, čímž by se zvyšovaly výzkumné a vyučovací kapacity a podporovala by se aktivnější role vysokých škol v transferu znalostí, a tím by se zlepšovala viditelnost vysokého školství EU na mezinárodní úrovni. Předsednictví bude zdůrazňovat důležitost posílení mezinárodní spolupráce se zeměmi sousedícími s EU, a proto plánuje pozvat zástupce z východních partnerských zemí, aby se zúčastnili diskusí o internacionalizaci vysokoškolského vzdělávání, které budou pořádány v Litvě.

Předsednictví zahájí politickou diskusi v rámci Rady, týkající se otevřených vzdělávacích zdrojů a digitálního vzdělávání. V éře rychlých změn v oblasti IKT představují tyto zdroje další populární nástroj k podpoře virtuální akademické mobility a výměny znalostí, zajišťování interkulturní komunikace ve vzdělávání, přičemž zároveň usilují o udržitelný společenský vývoj a hospodářský růst. Na tomto základě bude předsednictví vyzývat v rámci Rady k diskusím zabývajícím se významem, přidanou hodnotou a problémy, které představují otevřené zdroje vzdělávání a digitální vzdělávání.

Mládež

Vzhledem k tomu, že zapojení mládeže, která je nezaměstnaná, není ve vzdělávání, je neaktivní a není součástí žádné organizace v aktivním veřejném nebo společenském životě, představuje ve většině zemí rostoucí problém, zvolila Litva zlepšení sociálního začleňování mladých lidí, označovaných zkratkou NEET (*not in employment, education or Training*)⁴, za svou prioritu v oblasti mládeže. Očekávají se závěry Rady o tomto problému.

K posílení spolupráce s mládeží východních partnerských zemí Litva uspořádá první setkání Fóra mládeže východního partnerství ve spolupráci s Agenturou pro mezinárodní spolupráci mládeže (*Agency of internation-*

al youth Cooperation; Veiklus jaunimas)⁵ v Kaunasu 22. – 25. října 2013. Klíčová témata setkání budou: uznávání práce a informálního vzdělávání mladých lidí a jejich významu pro sociální začleňování mládeže zvláště na místní úrovni a prezentace stavu probíhajících evropských procesů a procesů východního partnerství a možného dalšího vývoje.

Sport

Předsednictví bude usilovat o dohodu o tom, že Rada vydá doporučení o podpoře tělesné aktivity upevňující zdraví (*Health Enhancing Physical Activity – HEPA*)⁶. Doporučení by mělo podporovat monitorování toho, jak jsou uskutečňovány meziodvětvové programy tělesné aktivity.

Litva při posilování úlohy sportu jako odvětví v EU hodlá navrhnout přijetí závěrů Rady týkajících se sportu jako hybné síly ekonomického růstu a zaměstnanosti.

Předsednictví také plánuje vést v Radě politickou diskusi o dobrém řízení, která by prokázala prospěšnost zvyšování manažerských schopností sportovních federací i zdůrazňování etiky ve sportu.

Anna Konopásková

¹ Oddíl zabývající se kulturními a audiovizuálními záležitostmi byl v překladu vynechán.

² Viz *Spolupráce ve vzdělávání v EU do roku 2020. Zpravodaj 5/2009, s. 8-9 a Závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy („ET 2020“)*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:CS:PDF>

³ *Strategie EU pro mládež – Investování do mládeže a posílení jejího postavení. Obnovená otevřená metoda koordinace přístupu k problémům a příležitostem mládeže. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. KOM(2009) 200 v konečném znění. V Bruselu dne 27.4.2009*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:CS:PDF>

⁴ Viz též *Pohled na školství v ukazatelích OECD, Zpravodaj 10/2012, s. 4; NEET – ohrožení mladí lidé v Evropě, Zpravodaj 7-8/2012, s. 5-8.*

⁵ *Agency of International Youth Cooperation* <http://www.jtba.lt>

⁶ *Zatím byly publikovány pouze Závěry Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě ze dne 27. listopadu 2012 o podpoře tělesné aktivity upevňující zdraví*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:393:0022:0025:CS:PDF>

Pramen:

Programme of the Lithuanian Presidency of the Council of the European Union : 1 July to 31 December 2013, p. 43-45.

http://static.eu2013.lt/uploads/documents/Programos/Programma_EN.pdf

Dyslexie a psaní rukou

Britská asociace pro dyslexii (*British Dyslexia Association*) má na svých stránkách rady pro rodiče dyslektiků, kteří mají problémy při psaní rukou.

Dyslektické děti mívají problémy s psaním rukou

Když se děti učí číst, musí si nejprve spojit tvar slova na stránce s příslušným zvukem. Při psaní musí tento tvar vytvořit na papíře. Pro děti s dyslexií je obtížné dešifrovat tyto vzorce a vytvořit si spojení mezi nimi může být pro ně těžké. Proto se jim často nedaří dosáhnout automatického plynulého psaní, které by jim pomohlo k jasnému a snadnému písemnému vyjadřování.

Doporučuje se, aby děti psaly spojitým písmem

Děti, které se začínají učit psát, píšou obvykle tiskacím písmem. Ke spojitému psaní se dostanou až později. Dětem s dyslexií mohou dva styly psaní působit těžkosti a zmatek. Je proto mnohem lepší, když se dítě učí psát od začátku jen jedním stylem.

Nejdoporučovanějším psacím stylem je spojitě písmo (*continuous cursive*). Jeho nejdůležitějším rysem je, že každé písmeno je utvářeno bez zvedání tužky z papíru, a tak je každé slovo psáno jedním plynulým pohybem.

Hlavní výhody tohoto systému jsou:

- psaním každého písmena jedním pohybem si dětská ruka rozvíjí „fyzickou paměť“, která usnadňuje vytvoření správného tvaru;

- písmena a slova plynou zleva doprava, a proto děti většínou nepřevrací písmena, která se pletou (např. b/d či p/q);
- rozdíl mezi velkými a malými písmeny je zřetelnější;
- spojitý tok psaní zlepšuje rychlost a pravopis.

Procvičování spojitěho písma

Při procvičování psaní s dítětem používejte správnou předlohu. Ta přesně ukáže, jakou formu mají písmena mít a jak je nejlépe procvičovat. Viz Národní asociace pro psaní rukou (*National Handwriting Association*)¹.

Je dobré věnovat pozornost několika základním věcem:

- Papír je nevhodnější linkovaný. Ze začátku je možné použít dvojité linky tak, aby se ukázala správná velikost částí písmen nad linkou a pod linkou. Linky by měly mít zprvu větší rozstup, např. 10 mm, později kolem 5 mm.
- Židle a stůl mají mít správnou výšku. Žáda dítěte mají být rovná a chodidla mají být na zemi.
- Nejlepší je používat dobře ořezanou standardní tužku HB. Menší děti mohou mít tužku trojbokou, která se jim lépe drží. Kuličkové pero je pro nácvik psaní nevhodné.

AK

¹ <http://www.nha-handwriting.org.uk/>

Pramen:

<http://www.bdadyslexia.org.uk/about-dyslexia/parents/help-with-handwriting.html#>

Evropská aliance pro učňovství

Evropská rada vyzvala Komisi k ustavení Evropské aliance pro učňovství (European Alliance for Apprenticeships – EAfA)¹ v roce 2012. Aliance byla slavnostně založena 2. července na konferenci WorldSkills Leipzig 2013.

Míry nezaměstnanosti mládeže se v Evropě stále zvyšují. To byl hlavní důvod k tomu, aby Evropská komise ustavila EAfA jako jednu z akcí v sérii iniciativ zaměřených především na podporu mladých lidí do 25 let, kteří nejsou v zaměstnání ani ve vzdělávání. Učňovství je považováno za účinný způsob, jak mladým lidem usnadnit přechod ze vzdělávání do zaměstnání.

Aliance je iniciativa sdružující veřejné úřady, podniky a sociální partnery, poskytovatele odborného vzdělávání, zástupce mladých lidí a další klíčové aktéry proto, aby pracovali na zlepšování kvality a dostupnosti učňovství v EU a měnili postoje k profesní přípravě založené na učňovství.

Učňovství kombinuje odborné vzdělávání ve škole a v podniku a vede k celostátně uznávané kvalifikaci.

Činnost Aliance je rozdělena do tří proudů, které se zabývají:

- reformováním systémů učňovství;
- propagací prospěšnosti a výhod učňovství;
- způsoby financování učňovství a získávání prostředků.

Aliance spoléhá na aktivní zapojení všech zainteresovaných stran. Evropská komise může tento proces odstartovat a usnadnit vzájemnou interakci, monitorovat vývoj a poskytovat určitou finanční podporu, nemůže však Alianci provozovat sama.

Členské státy se již v Závěrech Evropské rady z ledna 2012¹ zavázaly, že podstatně zvýší počet učebních a praktikantských míst tak, aby to pro mladé lidi znamenalo skutečnou příležitost.

Další klíčoví aktéři s plány na konkrétní přispění jsou evropští sociální partneři (ETUC², BusinessEurope³,

UEAPME⁴, CEEP⁵), Eurochambres⁶, jednotliví podnikatelé a Evropský kulatý stůl průmyslníků⁷. Cedefop bude poskytovat administrativní, monitorovací a analytickou podporu a ETF bude propagovat principy Aliance v partnerských zemích.

AK

¹ General Secretariat of the Council. *The European Council in 2012. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. 75 s. ISBN 978-92-824-3756-8. Aliance je zmíněna na straně 74.*

<http://www.european-council.europa.eu/media/887270/euco-annualreport-updated-2012-en.pdf>

² European Trade Union Confederation / Evropská konfederace odborových svazů <http://www.etuc.org/>

³ <http://www.buinesseurope.eu>

⁴ Union Européenne de l'Artisanat et des Petit et Moyen Entreprises / The European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises / Evropská unie řemesel a malých a středních podniků <http://www.ueapme.com/>

⁵ European Centre of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest / Evropské středisko podniků s veřejnou účastí a podniků obecného ekonomického zájmu <http://www.ceep.eu/>

⁶ Association of European Chambers of Commerce and Industry / Sdružení evropských obchodních a průmyslových komor <http://www.eurochambres.be>

⁷ European Roundtable of Industrialists / Evropský kulatý stůl průmyslníků <http://www.ert.eu/>

Prameny:

European Alliance for Apprenticeships

http://ec.europa.eu/education/apprenticeship/index_en.htm

WorldSkills Leipzig 2013

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1453&Itemid=905

Cesty k obnově: tři scénáře vývoje kompetencí a trhu práce pro rok 2025

Lidé potřebují mít ty „správné“ kvalifikace bez ohledu na to, jak si vede ekonomika. Projekce Cedefopu pro nabídku kvalifikací a poptávku po nich v EU v souladu s dřívějšími prognózami předpokládají postupný návrat k růstu pracovních příležitostí a usuzují, že pracovní síly budou starší a lépe kvalifikované.

Nejnovější prognóza rozšiřuje časový horizont z roku 2020 do roku 2025 a od předcházejících se liší tím, že

předpokládá zrychlující se poptávku po kvalifikacích vyšší úrovně.

Postupný návrat k růstu pracovních příležitostí – tři scénáře

Prognózy berou v úvahu tři scénáře: základní, optimistický a pesimistický, které ukazují, jak může různá hospodářská situace ovlivnit trh práce od nynějška do roku 2025 (viz rámeček). Základní scénář použitý pro hlavní zjištění prognóz předpokládá, že v zemích EU bude v roce 2025 zaměstnáno kolem 243 milionů lidí, optimistický scénář počítá s 245,5 miliony.

Tento rozdíl je relativně malý, protože i při silném zotavení bude vytvoření vyšší zaměstnanosti trvat déle vzhledem k nevyužití ekonomické kapacity. Pesimistický scénář naopak výrazně snižuje prognózu zaměstnanosti na zhruba 235 milionů, jestliže se prodlužovaný ekonomický propad nezastaví, a tak citelně omezí růst pracovních příležitostí.

Nabídka kvalifikací a poptávka po nich v roce 2025: tři scénáře

Prognóza Cedefopu pro 27 členských států EU, Island, Norsko a Švýcarsko (označovaných v této stručné zprávě jako EU-27+).

Všechny tři scénáře berou v úvahu globální hospodářský vývoj do října 2012, krátkodobou makroekonomickou prognózu Evropské komise a poslední projekce vývoje populace, které zpracoval Eurostat.

Základní scénář: Mírné hospodářské zotavení pomalu zvyšuje důvěru. Úvěry jsou snadněji dostupné a pomáhají zvyšovat investice a spotřebitelské výdaje. Stále rostoucí poptávka mimo Evropu zvyšuje export a inflace zůstává v plánovaném rozsahu. Vlády pokračují ve snižování dluhu, vyšší příjem z daní však uvolňuje tlak na omezování výdajů. Úrokové míry zůstávají nízké. Základní scénář je použit pro hlavní zjištění prognóz.

Optimistický scénář: Rychlejší hospodářské zotavení, větší důvěra a rozšířené poskytování bankovních půjček zvyšuje investice a spotřebitelské výdaje. Silné hospodářské zotavení mimo Evropu prospívá všem odvětvím a oživuje export. Rostoucí globální poptávka zvyšuje inflaci, vyšší příjem z daní však vládám usnadňuje udržování vyrovnaných rozpočtů, což snižuje tlaky na úrokové míry.

Pesimistický scénář: Dlouhotrvající hospodářský propad snižuje důvěru. Omezený přístup k úvěrům a nejistota zaměstnání potlačují investice a spotřebitelské výdaje. Globální hospodářské zotavení je pomalé a exportní trhy jsou nejisté. Přitlumená poptávka snižuje inflaci, problémy s veřejným dluhem však přetrvávají a přidávají se k tlaku na zvyšování daní a omezování výdajů. Úrokové míry se zvyšují tak, aby se předešlo měnové krizi.

Podle základního scénáře se zaměstnanost v zemích EU 27+ vrátí na předkrizovou úroveň v letech 2017–2018, podle optimistického scénáře v letech 2015–2016.

Podle pesimistického scénáře bude zaměstnanost v roce 2025 stále pod svou předkrizovou výší.

Výpočty používající údaje prognózy, i když nejsou její součástí, ukazují, že podle základního a optimistického scénáře EU splní či bude blízko ke své referenční úrovni míry zaměstnanosti, která má v roce 2020 pro 20–64leté činit 75 %. Pesimistický scénář naznačuje, že cíl nebude splněn, protože míra zaměstnanosti dosáhne kolem 72 % v roce 2020 a 73 % v roce 2025.

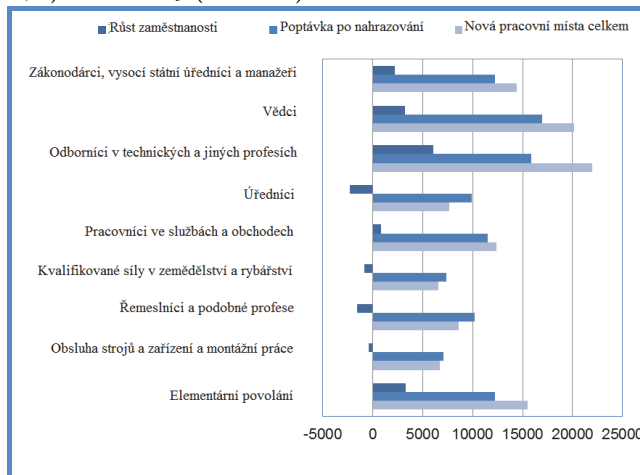
Pracovní příležitosti všech druhů a odvětví, zaměstnání však budou mnohem náročnější na kvalifikace

Pracovní příležitosti včetně nově vytvořených zaměstnání (rozšíření poptávky) a pracovních míst, která bude třeba zaplnit, protože lidé odešli do důchodu nebo opustili pracovní síly (poptávka po nahrazování).

Na rozdíl od rozšíření poptávky, které je převážně ovlivněno tím, jak hospodářství prosperuje, jsou počty lidí opouštějících trh práce ovlivňovány hlavně demografickými trendy a věkem odchodu do důchodu. Vezmeme-li v úvahu tyto trendy a skutečnost, že ne každý pracovník odcházející do důchodu musí být nahrazen nebo musí být nahrazen „kus za kus“, prognóza ukazuje, že bude třeba nahradit přibližně 103,5 milionu lidí opouštějících trh práce.

Rozdíly mezi scénáři jsou proto v podstatě odrazem toho, jak dobře ekonomika vytváří nová pracovní místa. Základní scénář prognózuje v letech 2012–2015 kolem 114 milionů pracovních příležitostí, včetně zhruba 10,5 milionu nových. Tím podle optimistického scénáře vzroste počet pracovních příležitostí na více než 116 milionů, včetně 13 milionů nových pracovních míst. Podle pesimistického scénáře prudce klesne počet pracovních příležitostí na zhruba 106 milionů, včetně přibližně 2,4 milionu nových pracovních míst. Rozsah poptávky po nahrazování znamená, že všechny tři scénáře prognózuji pracovní příležitosti ve všech povoláních a na všech úrovních kvalifikace.

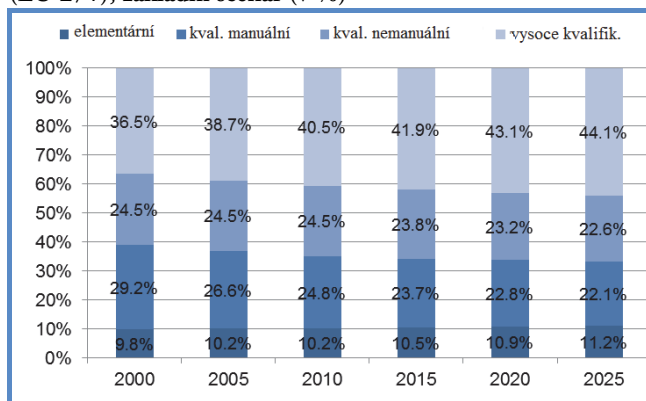
Celkový počet pracovních příležitostí, základní scénář (EU-27+) 2012–2025 (v tisících)

Většina nově vytvořených pracovních míst bude vyžadovat vyšší kompetence, i když to nemusí znamenat kvalifikace vysoké úrovně. Nejvyšší míra vytváření pracovních míst je prognózována pro techniky a odborné profese stejné úrovně. Mnohá pracovní místa v této kategorii, např. majitel/vedoucí malého podniku a samostatně výdělečně činný řemeslník nemusí vyžadovat kvalifikace vysoké úrovně.

Počet lidí pracujících na místech vyžadujících vysokou kvalifikaci bude zcela jistě stoupat. V roce 2025 bude ve vysoce kvalifikovaných pozicích zaměstnaných 44,1 % všech pracovníků, oproti 41,9 % v roce 2010 a 36,5 % v roce 2000. Podíl zaměstnanců v *elementárních* pracovních silách se bude též zvyšovat z 9,8 % v roce 2000 a 10,2 % v roce 2010 na 11,2 % v roce 2025.

Podíly zaměstnanosti podle úrovně kvalifikací, 2000–2025, (EU 27+), základní scénář (v %)

Očekává se však, že i „elementární“ pracovní místa tradičně nevyžadující žádnou nebo jen nízkou kvalifikaci budou složitější. Při hodnocení trendů v potřebě kompetencí pro určitou práci nestačí brát v úvahu současnou vyžadovanou kvalifikační úroveň, nýbrž také to, zda se daná práce stává složitější nebo rutinnější. Nízko kvalifikované práce na výrobní lince se stávají rutinní. Práci nižších úředníků nahrazuje Internet, protože žádosti se podávají online a online se také nakupuje. Technika ovlivňuje i vysoce kvalifikovaná zaměstnání. Mnohé rutinní finanční obchody jsou zpracovávány technikou a již probíhají experimenty s bezpilotními letadly.

Pracovní místa, která se od nynějška do roku 2025 budou častěji vyskytovat na všech kvalifikačních úrovních, budou místa neseadno nahraditelná technikou, organizačními změnami nebo outsourcingem. Budou to místa, která po pracovnících vyžadují, aby přemýšleli, komunikovali, organizovali a rozhodovali.

Dřívější prognózy ukazovaly, že celkově, při kombinaci poptávky kvůli expanzi a nahrazování, bude většina pracovních příležitostí vyžadovat kvalifikace střední úrovně. Prognózy Cedefopu zvažující nejnovější údaje naznačují, že se to může změnit.

Prognózy poukazují na zvyšující se kvalifikační požadavky zaměstnání, také však na rozpory na trhu práce, kde zaměstnavatelé mohou požadovat pro stejná povolání mnohem kvalifikovanější pracovníky. Optimistický scénář např. předvídá, že od nynějška do roku 2025 bude 43,7 % z celkového počtu pracovních příležitostí vyžadovat kvalifikace vysoké úrovně a 46 % kvalifikace střední úrovně. V základním scénáři vyžaduje 44 % zaměstnání vysokou úroveň a 45 % střední úroveň. Podle pesimistického scénáře budou obě úrovně kvalifikací vyžadovány zhruba stejně u 45,2 % zaměstnání.

Prognózy naznačují, že v sektorech distribuce, dopravy a podnikových služeb bude vytvořeno nejvíce nových pracovních příležitostí. Avšak změny v podílech jednotlivých sektorů na zaměstnanosti se zpomalují, což ukazuje, že se po několika letech restrukturalizace může evropská ekonomika stabilizovat.

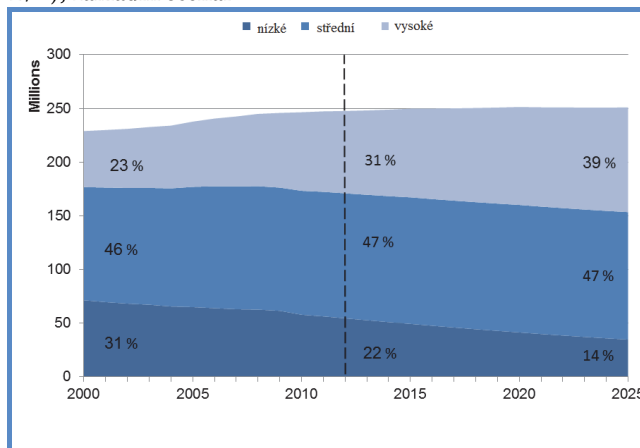
Lépe kvalifikované, avšak starší pracovní síly

Jednotlivé scénáře nemění celkové demografické trendy trhu práce. Evropské pracovní síly stárnou a hodně lidí odejde do důchodu. V důsledku toho se předpovídá, že podíl pracovních sil, tzn. těch, kdo pracují nebo práci hledají, na celkové populaci poklesne z vrcholu 57 % v roce 2009 na 55,5 % v roce 2025.

Ačkoliv proporcčně bude podíl pracovních sil klesat, skutečný počet lidí v zaměstnání nebo hledajících práci se v EU 27+ z různých důvodů zvýší o více než 10 milionů, konkrétně z 240,3 milionu v roce 2012 na 250,9 milionu v roce 2025. Mladí lidé (kteří v průběhu vzdělávání nejsou počítáni mezi zaměstnané nebo hledající práci) vstupují na trh práce až před třicítkou. Počet starších pracovníků bude narůstat kvůli delšímu pracovnímu životu a očekává se, že bude chtít pracovat více žen.

Počty vysoce kvalifikovaných lidí se budou nadále zvyšovat, protože mladí lidé mají většinou vyšší vzdělání než starší pracovníci odcházející do důchodu.

Pracovní síly podle úrovně kvalifikací, 2000–2025 (EU 27+), základní scénář

Do roku 2025 by měl podíl pracovních sil s kvalifikací vysoké úrovně vzrůst na 39 % ve srovnání s 30 % v roce 2010 a 23 % v roce 2000. Lidé s kvalifikací střední úrovně budou tvořit 47 % pracovních sil stejně jako v roce 2010; v roce 2000 to bylo 46 %. Podíl lidí s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace prudce poklesne na 14 % v roce 2025 ve srovnání s 24 % v roce 2010 a 31 % v roce 2000.

Všechny tři scénáře ukazují, že zvýšení počtu vysoce kvalifikovaných lidí umožní EU splnit kritérium stanovující, aby alespoň 40 % z 30–34letých pracovníků mělo do roku 2020 ukončený terciární stupeň vzdělávání. Počet těch, kdo předčasně odešli ze vzdělávání, by měl podle kritéria EU také klesnout pod hranici 10 %, protože mladí lidé absolvují na vyšších stupních a jsou povzbuzováni k tomu, aby zůstali ve vzdělávání déle.

Sladit nabídku kvalifikací s poptávkou po nich

Všechny prognózy, včetně prognóz Cedefopu, využívají trendy a předpoklady a nemohou předvídat všechny možnosti vývoje. Převratné technologie, nová organizace práce a úspěšné způsoby řešení problémů, např. nezaměstnanosti mládeže, mohou v průběhu předvídaného období výsledky ovlivňovat. Krátkodobý dopad tohoto vývoje však bude pravděpodobně malý a prognózy Cedefopu identifikovaly konzistentní trendy.

Dřívější a nejnovější prognózy Cedefop ukazují, že evropské pracovní síly jsou starší a lépe kvalifikované a že zaměstnání na všech úrovních kvalifikace jsou méně rutinní a náročnější. Tři scénáře v nejnovější prognóze také poukazují na nesoulad v kvalifikacích (nedostatek kvalifikací a nadbytečná kvalifikace) na evropském trhu práce ve střednědobém výhledu.

Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil často ve specializovaných oborech (zaměstnavatelé uvádějí současný nedostatek v přírodních vědách, IT, matematice a ve strojírenství) se v průběhu doby mění. Lze ho odstranit dalším odborným vzděláváním a povzbuzováním mladých lidí k tomu, aby na sekundární a terciární úrovni volili předměty, jejichž nedostatek přetrvává. Navzdory trendu ke kvalifikačně náročnějším zaměstnáním může vysoká míra nezaměstnanosti a malá poptávka po pracovních silách zvyšovat počet lidí, kteří mají nadbytečnou kvalifikaci pro nabízená místa. Přetrvávající nadbytečná kvalifikace může snižovat produktivitu. Lidé ztrácejí motivaci. Jejich nevyužívané či nedostatečně rozvíjené kvalifikace zastarávají. Lidé, kteří ztratí zaměstnání v recesi, mohou uvíznout v dlouhodobé nezaměstnanosti právě proto, že jejich kompetence a pracovní postoje degradují. Pro mladé lidi bude stále těžší najít zaměstnání, zejména v některých evropských zemích, přestože je jich méně a jsou lépe kvalifikovaní.

Vyhledky na získání zaměstnání pro lidi s nízkou kvalifikací se pravděpodobně budou zhoršovat.

Klíčovým sdělením ze scénářů pro rok 2025 je to, že ani masivní hospodářské zotavení by nemělo zastřít potřebu změn ve způsobu, jakým Evropa vytváří a využívá kompetence. Nezáleží na tom, jak prosperuje ekonomika, lidé potřebují *správné* kompetence pro vstup a setrvání na trhu práce. Mít nadbytečnou kvalifikaci a nemít *správnou* kvalifikaci je velmi odlišné. Lidé mohou v době recese přijmout zaměstnání, pro něž mají nadbytečnou či nevhodnou kvalifikaci. Jiní však mohou být nezaměstnaní bez ohledu na úroveň kvalifikace. Není-li poptávka po kvalifikacích v souladu s tím, co se naučili, jsou nekvalifikovaní pro nabízená zaměstnání.

Pro lepší sladění nabídky kvalifikací a poptávky po nich je kariérní poradenství důležité ve špatném i dobrém hospodářském období. Větší mobilita může pomoci snížit počet neobsazených pracovních míst, která existují zároveň s vysokou nezaměstnaností. Jsou přijímána opatření na potírání nezaměstnanosti mladých lidí. Iniciativa Evropské komise pro zaměstnanost mládeže z prosince 2012 navrhla zavedení tří opatření:

- **Záruka pro mladé lidi.** Mladí lidé do 25 let dostanou nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovství nebo stáže do čtyř měsíců po odchodu ze vzdělávání nebo po tom, co se stanou nezaměstnanými.
- **Rámec kvality pro praxe,** který má pomoci zajistit kvalitní pracovní zkušenost pro mladé lidi a zabránit tomu, aby praktikanti byli využíváni jako levná pracovní síla.
- **Evropská aliance pro zlepšení učňovství,** která je důležitá pro šíření společného úsilí o podporu učení a profesní přípravy na pracovišti.

Podniky mají hlavní roli. Bez jejich angažovanosti by nemohla snaha pomoci mladým lidem vstoupit na trh práce uspět. Efektivní podniky se přizpůsobují změnám ve výrobních faktorech, např. v cenách komodit, energie nebo kapitálu. Nabídka lidského kapitálu se nyní mění. Mají-li podniky prosperovat, musí zvažovat, jak využít lépe kvalifikované pracovní síly tak, aby získaly konkurenční výhodu.

AK

Pramen: Cedefop. Roads to recovery: three skill and labour market scenarios for 2025 : No matter how well the economy performs, people need the 'right' skills. Briefing note, June 2013. 4 p. Přeloženo s přihlédnutím k francouzské (Les voies de la reprise: trois scénarios pour les compétences et le marché du travail à l'horizon 2025 : Quelles que soient les performances économiques, les individus ont besoin des compétences «appropriées») a německé (Wege zur wirtschaftlichen Erholung: drei Kompetenz- und Arbeitsmarktszenarien für 2025 : Unabhängig von der konjunkturellen Lage brauchen die Menschen die „richtigen“ Qualifikationen) verzi.
<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/21513.aspx>

Záruka pro mladé lidi – Finsko a Švédsko

Členské státy EU se aktivně angažují při vytváření a zavádění politických opatření zaměřených na mladé lidi, jimž by měla usnadnit vstup na trh práce. Eurofound provedl v pracovním programu na rok 2011 evaluaci účinnosti vybraných politických opatření, jimiž se členské státy pokoušely zlepšit zaměstnatelnost mladých lidí. Krátký dokument, který byl vydán dříve než celkové výsledky studie, shrnuje silné a slabé stránky projektů záruky pro mladé lidi zjištěné ve výzkumu. Článek se zaměřuje na příklad Finska a Švédska, protože skandinávské země jsou v této oblasti o krok napřed.

Mladí lidé v Evropě byli zvláště tvrdě zasaženi recesí, pokud jde o jejich uplatnění na trhu práce. Podle údajů Eurostatu klesla průměrná míra zaměstnanosti mladých lidí v roce 2011 na 33,6 %, nejnižší hodnotu, která kdy byla v historii EU naměřena. V březnu 2012 vzrostla míra nezaměstnanosti mládeže v Evropě na 22,6 %, to znamená více než 5,5 milionu mladých nezaměstnaných.

V rámci výzkumného projektu Zaměstnanost mládeže: Úkoly a řešení pro vyšší účast mladých lidí na trhu práce (*Youth employment: Challenges and solutions for higher participation of young people in the labour market*) shromáždilo Evropské středisko monitorující změny (*European Monitoring Centre on Change – EMCC*)¹ důkazy týkající se efektivnosti vybraných politických opatření zaměřených na zlepšení účasti mladých lidí na trhu práce. Jako součást této studie EMCC posoudilo účinnost dvou politických opatření usilujících o zkrácení doby, kterou mladí lidé stráví v nezaměstnanosti, na minimum tím, že jim zaručí přístup do zaměstnání nebo do vzdělávání. Tato opatření jsou:

- Záruka pro mladé lidi (*Nuorten Yhteiskuntatakuu*) ve Finsku
- Záruka zaměstnání pro mladé lidi (*Jobbgarantin för ungdomar*) ve Švédsku.

Charakteristiky finského a švédského projektu záruky pro mladé lidi

Severské země se pokoušejí zavést projekty záruky pro mladé lidi již delší dobu. V roce 1984 Švédsko zavedlo první skutečnou záruku pro mladé lidi, následovalo Norsko v roce 1993 a Dánsko a Finsko v roce 1996. Při realizaci těchto projektů a při jejich udržování v době recese začátkem 90. let se projevil určité obtíže, a proto byla opatření v posledních 10 letech periodicky revidována. V roce 2007 byl ve Švédsku zaveden nový projekt záruky zaměstnání pro mladé lidi. Finský projekt záruky pro mladé lidi z roku 2005 byl revidován v roce 2010 a další revize proběhne v roce 2013.

Opatření nejsou identická, mají však společnou cílovou skupinu a záměr omezit dobu, kterou mladí lidé stráví jako nezaměstnaní a neaktivní, na minimum. Při realizaci projektu hrají hlavní roli veřejné služby zaměstnanosti (*public employment services – PES*). Poskytují mladým lidem hledajícím zaměstnání hodnocení personalizovaných potřeb a plán zaměstnanosti následovaný zárukou. Tou může být nabídka zaměstnání nebo vzdělávání (všeobecného či odborného) nebo jiné aktivizační opatření. Personalizovaný přístup bere v úvahu, že veřejné služby zaměstnanosti se musí zaměřovat na služby šité na míru, protože potíže mladých lidí s přechodem ze školy do práce mají různé příčiny.

Stručný popis politických opatření

<p>Finsko: Záruka pro mladé lidi (<i>Nuorten Yhteiskuntatakuu</i>)</p> <p><i>Cílová skupina:</i> Nezaměstnaní mladí lidé mladší 25 let (od roku 2013 jsou zahrnováni absolventi mladší 30 let).</p> <p><i>Záměry a cíle:</i> Zkrátit dobu, po kterou mladí lidé nejsou ve vzdělávání, v zaměstnání nebo v profesní přípravě tím, že se zlepší jejich šance na nalezení zaměstnání nebo vzdělávání.</p> <p><i>Činnosti:</i> Veřejná služba zaměstnanosti je povinná během první tří měsíců, po které je mladý člověk zaregistrován jako nezaměstnaný:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vytvořit osobní plán rozvoje pro hledání zaměstnání; ▪ zhodnotit, jakou podporu je třeba mu poskytnout, aby našel zaměstnání; ▪ nabídnout mu zaměstnání, vzdělávání (všeobecné nebo odborné) nebo jiné aktivizační opatření, které může zvýšit jeho zaměstnatelnost (profesní příprava, koučování, poradenství, subvencovaná práce, finanční pomoc na začátku).	<p>Švédsko: Záruka práce pro mladé lidi (<i>Jobbgarantin för ungdomar</i>)</p> <p><i>Cílová skupina:</i> Nezaměstnaní mladí lidé ve věku 16-24 let, kteří jsou déle než 3 měsíce registrováni u veřejné služby zaměstnanosti.</p> <p><i>Záměry a cíle:</i> rychle nabídnout služby, které pomohou zlepšit šanci mladých lidí na nalezení zaměstnání a vzdělávání.</p> <p><i>Činnosti:</i> Podpora hledání zaměstnání nabízená veřejnou službou zaměstnanosti je rozdělena do tří fází:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ registrace u veřejné služby zaměstnanosti; ▪ v následujících třech měsících je provedeno důkladné hodnocení potřeb a aspirací člověka, který hledá práci; ▪ po třech měsících nezaměstnanosti se činnosti zaměřené na hledání práce zintenzivní a skombinují s aktivními opatřeními trhu práce, např. s umístováním na praxi a stáže, podpora při přístupu ke vzdělávání a finanční pomoc na začátku.
---	---

Pokračování a úspěšnost projektů záruky pro mladé lidi

V důsledku nedávné turbulentní dynamiky na trhu práce pomohly záruky pro mladé lidi ve Finsku a Švédsku velkému počtu mladých lidí, kteří potřebovali podporu. Ve Švédsku se počet mladých lidí účastnících se v projektu záruky pracovního místa zvýšil z 10 000 v roce 2008 na více než 53 000 v roce 2010. To odpovídá úspěšným výsledkům pro 46 % mladých lidí hledajících práci v projektech záruky pro mladé lidi uskučených v dřívějším období.

Před hospodářskou krizí se švédský projekt záruky pro mladé lidi ukázal jako úspěšný. Podle evaluace provedené Ústavem pro evaluaci politiky trhu práce a vzdělávací politiky (*Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering – IFAU*)² našli v roce 2008 nezaměstnaní 24letí účastníci projektu práci rychleji než starší lidé registrovaní u veřejných služeb zaměstnanosti. Tento účinek se však v průběhu hospodářské krize vytratil.

Ve Finsku pomohl v roce 2011 úspěšný zásah veřejné služby zaměstnanosti 83,5 % mladých nezaměstnaných najít zaměstnání v průběhu tří měsíců registrace. Tento výsledek splnil cíl stanovený finskými veřejnými službami zaměstnanosti a ukázal pozitivní vývoj od roku 2010, kdy byl zásah úspěšný u 79,2 % mladých nezaměstnaných. Statistické údaje potvrdily, že finská záruka pro mladé lidi zrychlila tempo, jakým jsou vytvářeny personalizované plány vedoucí buď do zaměstnání, nebo do dalšího vzdělávání, čímž se snížila nezaměstnanost.

Je třeba poznamenat, že v průběhu hospodářské krize měly veřejné služby zaměstnanosti v obou zemích problémy s plněním svých úkolů v dohodnutém časovém rámci. Nyní fungují lépe, protože poptávka po jejich službách začíná poněkud klesat. V době krize však připadalo ve Finsku na jednoho poradce až 700 zákazníků, takže bylo nutné přijmout další zaměstnance, aby se tento nápor zvládl.

Silné a slabé stránky těchto politických opatření

Silné stránky	Slabiny
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nutí veřejné služby zaměstnanosti zaměřovat se na mladé lidi a jejich specifické potřeby. ▪ Podporují bezprostřední akce zaměřené na nezaměstnanost mládeže dřív, než mladí lidé ztratí zájem. ▪ Předcházejí dlouhodobým důsledkům nebo <i>obávaným</i> účinkům nezaměstnanosti mládeže. ▪ Zvláště účinné jsou u mladých lidí připravených nastoupit do práce.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Méně efektivní u těžko dosažitelných skupin, které mohou vyžadovat zvýšenou spolupráci mezi sociální a zdravotnickou službou. ▪ Krátkodobá řešení neodstraňují strukturální problémy mladých lidí. ▪ Úspěch dosti silně závisí na jiných politických opatřeních (např. na dostupnosti studijních míst) a na celkové situaci na trhu práce v dané zemi. ▪ Klíčové je načasování zásahu. Sociální partneři se domnívají, že i nové zkrácené čekací doby jsou příliš dlouhé – veřejné služby zaměstnanosti by měly pomáhat mladým nezaměstnaným hned, jakmile se zaregistrují.

Silné a slabé stránky projektů záruky pro mladé lidi

Klady těchto opatření jsou dvojí: obvykle pomáhají mladým lidem v tom, aby se mohli informovaněji rozhodnout o přechodu do zaměstnání (osobní plán rozvoje a hodnocení potřeb); zlepšují kvalitu a rychlost služeb poskytovaných mladým lidem. V tomto ohledu nutí veřejné služby zaměstnanosti k tomu, aby se zaměřovaly na mladé lidi a jejich specifické charakteristiky a potřeby.

Je třeba zdůraznit fakt, že záruky pro mládež vyžadují bezprostřední akce zaměřené na nezaměstnanost mládeže. Snaží se zabránit dlouhodobým neblahým účinkům nezaměstnanosti na mladé lidi, např. nestálému zaměstnání v budoucnosti, nespokojenosti, izolaci, zvýšenému riziku mentálních a fyzických zdravotních problémů, asocialemu životnímu stylu. Účast v projektu záruk pro mládež je důležitá také pro opětovné vybudování důvěry mezi úřady a mladým člověkem. Ukazuje se, že tento efekt přetrvává, i když nalezené řešení nebylo úspěšné.

Záruky pro mládež jsou efektivnější pro mladé lidi, kteří jsou již připraveni pro práci, a proto se spíše zaměřují na ty, kdo nově vstupují na trh práce, než na dlou-

hodobě nezaměstnané. Klíčoví aktéři na místní úrovni by se proto měli spojovat do sítí tak, aby maximalizovali vliv záruk pro mládež na mladé lidi se složitými potřebami, např. zlepšenou spoluprací se sociálními a zdravotnickými službami.

Úspěch těchto opatření může do značné míry záviset na místních podmínkách (např. infrastruktura a kapacitě veřejných služeb zaměstnanosti, dostupnosti studijních míst, poskytování profesní přípravy, učňovství a stáží) a na celkové situaci na trhu práce. V kontextu vysoké míry nezaměstnanosti mládeže se mohou projevit snahy o rychlou nápravu, která však nemusí být pro mladého člověka dlouhodobě prospěšná. Např. záruku pracovního místa pro mladé lidi ve Švédsku kritizovaly některé zainteresované strany za to, že mnohým mladým lidem neposkytuje dlouhodobé řešení. To proto, že záruka neřeší mnohé strukturální obavy cílové skupiny: nedostatek dovedností a kvalifikací. Záruka by se podle jejich názoru měla zaměřovat na zvyšování kvalifikace a rekvalifikace než na nalezení „jakékoli“ dostupného místa.

Klíčový je také okamžik zásahu. Změna ve finské záruce pro mládež, která snižuje čekací dobu pro zásah, je

vnímána jako pozitivní všemi klíčovými aktéry v zemi. Dříve byla tříměsíční čekací doba, nyní je doba pro zásah stanovena nejpozději do tří měsíců, to znamená, že podpora může být poskytnuta okamžitě. Podobné opatření chtějí zavést i sociální partneři ve Švédsku, protože také považují tříměsíční čekací dobu na podporu od veřejné služby zaměstnanosti za příliš dlouhou – systém by měl začít fungovat dnem, kdy se mladý člověk zaregistruje jako nezaměstnaný.

¹ Eurofound <http://www.eurofound.europa.eu/emcc/>

² IFAU <http://www.ifau.se/>

Pramen: Mascherini, Massimiliano. *Youth Guarantee: Experiences from Finland and Sweden*. Dublin : Eurofound, June 2012. 5 p. <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1242.htm>

Eurofound o nezaměstnanosti mládeže

Eurofound – Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek, orgán EU, byla založena v roce 1975. Před rokem jsme ve Zpravodaji publikovali předběžné výsledky výzkumu Eurofoundu o mladých lidech ohrožovaných nezaměstnaností a označovaných zkratkou NEET¹. Koncem roku 2012 vydal Eurofound zprávu zabývající se nezaměstnaností mládeže. Z ní jsme vybírali pro tento článek.

Bezprostřední budoucnost Evropy závisí na 94 milio-
nech Evropanů, kteří jsou nyní ve věku 15–29 let. Tato generace bude žít v éře plně globalizace a bude mít odpovědnost za stárnoucí populaci. Proto je zne-
pokojivé, že právě tito mladí lidé byli těžce zasaženi hospodářskou krizí. Pouze 34 % z nich bylo v roce 2011 v zaměstnání, to je nejnižší podíl zaznamenaný Eurostatem. Od začátku recese se počet nezaměstnaných mladých lidí zvýšil o 1,5 milionu, takže v roce 2011 dosáhl 5,5 milionu, tzn. 21 %.

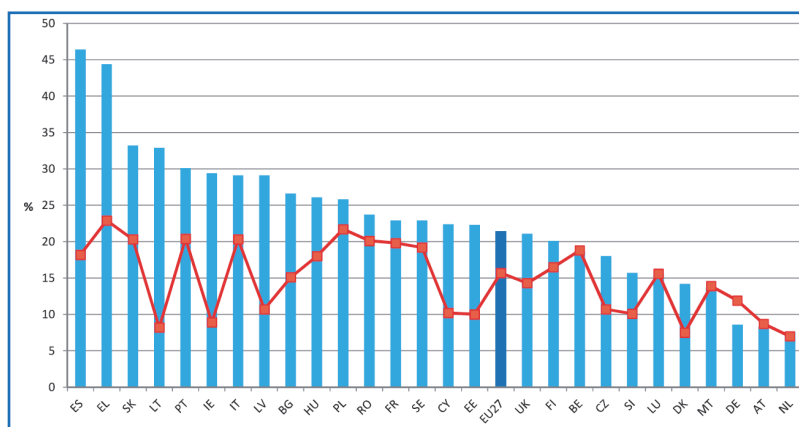
Tyto statistiky jsou sice závažné, nezachycují však adekvátně situaci mladých lidí, protože mnozí z nich jsou studenti, a tak nemohou být klasifikováni jako nezaměstnaní. Z tohoto důvodu začali politici činitelé EU využívat termínu NEET – není v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě (*not in employment,*

education or training). Tato definice je dostatečně srozumitelná.

Hlavní zjištění

Zpráva analyzuje situaci mladých lidí v Evropě se specifickým zaměřením na skupinu kategorizovanou jako NEET.

Podle Eurostatu bylo v roce 2011 vyloučeno z trhu práce a ze vzdělávání 7,5 milionu mladých lidí ve věku 15–24 let a dalších 6,5 milionu lidí ve věku 25–29 let. To odpovídá významnému zvýšení podílu NEET: v roce 2008 to bylo 11 % 15–24letých a 17 % 25–29letých mladých lidí; do roku 2011 se tyto podíly zvýšily na 13 % a 20 %. Mezi státy jsou velké rozdíly, od méně než 7 % (Lucembursko a Nizozemsko) k více než 17 % (Bulharsko, Irsko, Itálie a Španělsko).

Graf ukazuje míru nezaměstnanosti mladých lidí ve věku 15–24 let v členských státech EU, v roce 2011 a 2007

Zdroj: Eurostat, červen 2012

¹ NEET – obrožení mladí lidé v Evropě. Zpravodaj 7-8/2012, s. 5-8; Pohled na školství v ukazatelích OECD. Zpravodaj 10/2012, s. 4.

Pramen: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. *NEETs Young people not in employment,*

education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. 158 s. ISBN 978-92-897-1094-7
<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2012/54/en/1/EF1254EN.pdf>

Terminologie v odborném vzdělávání v Anglii

Vláda v Anglii vytvořila plán reformy dalšího vzdělávání a kvalifikací nazvaný *Nové úkoly, nové šance (New Challenges, New Chances)*. V rámci plánu byla ustavena nezávislá komise pro odborné vzdělávání dospělých (*Commission on Adult Vocational Teaching and Learning – CAVTL*), jejímž úkolem je vyhledávat a podporovat příkladnou praxi v této oblasti. Komise vypracovala zprávu, v níž nás zaujaly dvě stránky věnované terminologii.

Vzhledem k tomu, že angličtina má v EU výsadní postavení a některé termíny jsou přebírány nebo (často otrocky) překládány do jiných jazyků, je dobré vědět, jak je vnímají rodilí mluvčí.

Na začátku zprávy je jako motto uveden citát z jiné publikace: *Kvalita vzdělávacího systému nemůže přesáhnout kvalitu jeho učitelů (The quality of an education system cannot exceed the quality of its teachers)*¹.

Tři termíny (dospělý, profesní a předprofesní) jsou ve zprávě rozebrány podrobněji.

Dospělý (*Adult*)

Použití termínu „dospělý“ je ošemetné. Je to zároveň:

- klasifikace, která určuje povahu a rozsah státního financování;
- z hlediska kultury je to způsob, jakým odborné školy a poskytovatelé profesní přípravy nahlízejí na všechny žáky (*learners*);
- termín v současnosti zpochybňovaný prodlužovanými přechody, kterými mladí lidé po Evropě i mimo ni směřují do „dospělého a pracovního života“.

V roce 2013 můžete být „mladý“ až do 30, zatímco před 40 lety se ti, kdo odešli v 15 letech ze školy, považovali za „dospělé“.

Nezanedbáváme ani vývoj v odborném vzdělávání a přípravě (OVP) před 19. rokem věku, ten poskytuje platformu pro pokrok a předchozí zkušenosti ze vzdělávání utvářejí postoje dospělých lidí k učení. Věříme tomu, že silný profesní vzdělávací systém by měl začít spíše s lidmi než s návrhem struktury a administrativy a měl by nabízet lidem nabízet příležitosti k dalšímu pokroku v době, kdy jsou připraveni je využít.

Profesní (*Vocational*)

Komise (CAVTL) hned od začátku svého působení pohlíží na práci jako na významný faktor v OVP jak pro žáky (*vocational learners*), tak pro učitele a instruktory. Porozumění termínu „profesní“ však není o nic méně ošidné než u termínu „dospělý“, protože jeho význam se v průběhu času vyvíjel. V Anglii je navíc problém v tom, že termín „profesní“ (*vocational*) je často stavěn do protikladu k termínu „všeobecné vzdělávací“ (*academic*), také však k termínu „vysoce odborný“, „profesionální“ (*professional*). Proto „profesionální

vzdělávání a příprava“ (*professional education and training*) se používá ve vztahu k „odborným profesím“ (v lékařství, právu, účetnictví) a spojuje se s vysokoškolským vzděláváním (na úrovni akademických hodností a vyšším).

OVP je tradičně spojováno s rozvíjením kvalifikací pro obchod a řemesla (např. catering, instalatérství, kadeřnictví, tesařství a truhlářství) a se střední nebo nižší úrovní. Některé profesní oblasti, např. strojírenství, podniková správa a informační technologie překračují tyto hranice, zatímco jiné, např. ošetrovatelství (*nursing*), získaly teprve nedávno profesionální status. V dnešním světě práce jsou tyto hranice pohyblivější, protože stále více pracovních míst vyžaduje to, co bylo dříve považováno za vysoce odborné (*professional*) atributy (např. dělat posudky, navazovat vztahy se zákazníky a klienty, být flexibilní a adaptabilní, řešit problémy, používat kompetence ve psaní, čtení a počítání na vyšší úrovni).

Zavedení vyššího učňovství (*Higher Apprenticeships*) a základní hodnosti (*Foundation Degree*)² ukazuje, že některá pracoviště vyžadují lidi schopné kombinovat technické a praktické dovednosti s hlubšími profesními znalostmi.

Předprofesní (*Pre-vocational*)

Pochopitelné obavy z nezaměstnanosti mladých lidí vedou k tomu, že silný profesní vzdělávací systém podporuje předprofesní opatření.

Další problematické výrazy

V posledních letech termíny „učení“ (*learning*) a „učící se“ (*learner*) nahradily dříve používané termíny „vzdělávání“ (*education*), „příprava“ (*training*) a „žák“ (*student*) v politice a praxi v Británii (a v některých dalších zemích) částečně jako důsledek jejich používání institucemi, např. EU a OECD, částečně jako uznání toho, že velká část učení probíhá mimo formální vzdělávací prostředí a že se lidé učí dále v průběhu života. I když vítáme inkluzivní termín „učení“ (*learning*), existuje určité riziko spojené s tímto lingvistickým obratem:

- nahrazení termínu „vzdělávání“ (*education*) termínem „učení“ (*learning*) může příliš zaměřit pozornost na proces a ignorovat obsah a hodnocení;

- „učení“ (*learning*) snižuje roli „učitele“ experta (*teacher expert*) – to je problematické, protože „učitelé“ (*teachers*) jsou nepostradatelní v tom, že lidem pomáhají a posouvají je dál;
- nahrazení termínu „příprava“ (*training*) termínem „učení“ (*learning*) bagatelizuje význam toho, že lidé potřebují procházet systematickými postupy, mají-li se stát experty ve své profesní praxi;
- fráze jako „učení se děláním“ (*learning by doing*), „učení se rukama“ (*hands on learning*) a praktické učení (*practical learning*) mohou uchovávat neúčinný dualismus myslí oddělené od těla a naznačovat, že při profesním učení není třeba se zatěžovat získáváním podkladových znalostí (to je problém, s nímž některé národní profesní kvalifikace – NVQ stále zápasí).

Vzhledem k širokému záběru Komise je ve zprávě použit termín „profesní učící se“ (*vocational learner*), který zahrnuje studenty, praktikanty, učně a zaměstnance (*students, trainees, apprentices, and employees*). Termín „profesní učitelé a instruktoři“ (*vocational*

teachers and trainers) zahrnuje učitele, instruktory, lektory, tutor, hodnotitele, mentory, kouče a vedoucí pracoviště (*teachers, trainers, lecturers, tutors, assessors, mentors, coaches, and workplace supervisors*).

Anna Konopásková

¹ McKinsey&Company (2007) *How the world's best performing school systems come out on top*, McKinsey&Company. <http://www.smhc-cpre.org/wp-content/uploads/2008/07/how-the-worlds-best-performing-school-systems-come-out-on-top-sept-072.pdf>

² *Foundation degree (ISCED 5) byl v Anglii zaveden v roce 2001. Zdroj: Eurydice.*

Pramen: It's about work... Excellent adult vocational teaching and learning. The summary report of the Commission on Adult Vocational Teaching and Learning. Coventry : Learning and Skills Improvement Service (LSIS), 2013. 38 s. www.excellencegateway.org.uk/cavtl

Vzdělávání učitelů pro profesní školy

Vzdělávání učitelů profesních škol na vysokých školách v Německu je různé. Ačkoliv existují rámcové podmínky Konference ministrů kultu (KMK), sleduje každá škola vlastní profil, takže studijní obory jsou navzdory Boloňskému procesu těžko srovnatelné a obtížné je i započítávání profesních kompetencí při změně místa studia. Pro vzdělávání učitelů by měly být vypracovány přesahující standardy zajišťující kvalitu studia, které by též zvýšily jeho atraktivitu.

Problémové pole *Vzdělávání učitelů pro profesní školy* Odborné školy (*berufsbildende Schulen*) přebírají v oblasti profesní přípravy velké množství úkolů, které lze uskutečnit pouze s kvalifikovanými učiteli. Mezi tyto úkoly patří poradenství ve vzdělávání, podpora žáků ve školních formách profesní přípravy, vyučování v profesní škole a v celodenní škole, vzdělávání techniků v odborných školách, doprovázení žáků k maturitě vázané k oboru a ke všeobecné maturitě v nástavbových profesních školách (*Berufsoberschule*) a na odborných gymnáziích, spolupráce učebních míst s podniky, nabídka dalšího vzdělávání pro regiony a vytváření nových vzdělávacích oborů.

Mezi 20 nejoblíbenějšími učebními obory v roce 2011 (s 695 649 uční z celkového počtu 1 460 658) bylo 332 841 učňů v 11 řemeslnicko-technických profesích. Téměř polovina (47,8 %) učebních smluv a profesí v nejoblíbenějších oborech vzdělávání je řemeslnicko-technických. Navzdory trendu profesí ve službách se stále ještě více učňů vzdělává ve výrobních

profesích (profesní skupina III: 624 000 učňů) a v technických profesích (profesní skupina IV: 27 411 učňů). Jejich učitelé musejí znát požadavky profesního světa a mít pedagogickou a didaktickou kompetenci pro vyučování. K tomu se kvalifikují studiem na vysokých školách.

Vysoké školy mohou připravovat učitele pro tento úkol jen prostřednictvím interdisciplinárního studia. V současné době jsou vysoké praktické a teoretické požadavky pro přijetí, dlouhá doba studia, heterogenně koncipované studium, které spadá do kompetence různých fakult a oborů, i nízké společenské uznání pro zájemce o studium demotivující.

Vysoké požadavky a potřeby jsou již dlouho konfrontovány s nedostatkem vhodných učitelů. Modelový výpočet KMK na léta 2010–2020 přes klesající počet učňů vychází z toho, že bude ročně v profesních školách chybět 710 učitelů, přičemž velký podíl z toho připadá na tzv. úzkoprofilové obory kovotechnika, elektrotechnika a technika vozidel. Každý rok je pro

řemeslnicko-technické obory potřeba zhruba 1700 učitelů, zatímco na vysokých školách se vzdělává jen zlomek z toho a profesní školy proto již dlouho nemožnou přijímat na učitelská místa jen kvalifikované lidi.

Malý podíl studujících se bezprostředně spojuje s obsahovým zaměřením studia. Je-li zaměřeno na inženýrské vědy, oslovuje spíše ty, kteří se chtějí stát „inženýry“, je-li koncipováno výhradně pro pedagogiku profesní přípravy nebo teorii výchovy, poskytuje málo podnětů pro profesně kvalifikované, kteří si chtějí své existující odborné kompetence doplnit a prohloubit.

Profesní odborné zaměření jako disciplína pro vzdělávání

Předkládané požadavky KMK eviduje již 40 let v *Rámcové dohodě o vzdělávání a zkoušce pro učitelský úřad na profesních školách*, a tak stanovuje zásadní minimální požadavky (standarty). Ty jsou ve vzdělávání učitelů profesních škol dodnes jediným formalizovaným měřítkem pro akreditaci studijních oborů a pro mobilitu napříč spolkovými zeměmi. Tam je stanoveno, že se kromě pedagogiky a odborných věd i odborných didaktik všeobecně vzdělávacích předmětů mají studovat i základy odborných věd a odborných didaktik profesního odborného zaměření (*berufliche Fachrichtung*).

Co vyjadřuje adjektivum *profesní* odborné zaměření, je podle názvů uvedeno v seznamu a dále to specifikováno není. Tento problém ovlivňuje diskusi o obsahové podobě studijních oborů pro učitelský úřad, protože na to, co si má člověk pod *profesním odborným zaměřením* představovat, existují různé názory. Pro vzdělávání učitelů pro řemeslnicko-technické profese jsou to hlavně řemeslnicko-technická zaměření. Na vysokých školách se však místo toho často nabízejí odborné vědy a odborné didaktiky inženýrské vědy, které se s potřebami učitelů profesních škol míjejí.

Požadavek rozvoje řemeslnicko-technických věd byl formulován již začátkem 80. let:

- chybí didaktika profesních učebních procesů,
- současná struktura vzdělávání na vysokých školách zpravidla způsobuje, že studium profesního odborného zaměření se orientuje na inženýrské vědy,
- praxe učňů, odborných pracovníků a učitelů není brána v úvahu,
- pedagogické a společenskovední části studia zůstávají nepatrné.

Kompetence profesního jednání a odborná teorie odborných pracovníků pro kompetentní obsluhu systémové techniky jsou centrálními orientačními body pro profesní odborné zaměření. Tato perspektiva výuky obsahů relevantních pro odborné zaměření se výrazně liší od obsahů inženýrských disciplín. Kompe-

tence inženýrů jsou založeny na osvojování znalostí z přírodních věd a na rozvoji, konstrukci a technických výpočtech aplikací, zatímco učitelé profesních škol potřebují profesní teorii vhodnou pro své odborné zaměření, která se opírá o znalosti profesní práce.

Standarty jako nová orientace

Vzdělávací standarty popisují především kompetence v oboru nebo v učebním poli. V roce 2003 byl navržen propracovaný systém národních vzdělávacích standardů, který zahrnuje vzdělávací cíle, chápání kompetencí, modely kompetencí a prověřování kompetencí. Vzdělávacími standarty se rozumí formulované požadavky na vyučování ve škole. Cíle pedagogické práce jsou vyjádřeny jako požadované učební výsledky žáků. Standarty tak konkretizují vzdělávací pověření, které školy mají plnit. Stanovují, jaké kompetence žáci mají do určitého ročníku získat.

Tím se zdůrazňuje, že standarty je třeba chápat jako kompetence. Ty jsou popsány tak konkrétně, že je lze používat při zadávání úkolů a mohou být evidovány pomocí testovacích postupů. Standarty slouží jako centrální kloub k zajišťování a zvyšování kvality školní práce. Podle standardů se může orientovat škola a vyučování, učitelům poskytují referenční systém pro profesionální jednání. Ve vztahu ke standardům lze kontrolovat plnění požadavků a zjišťovat, jak dalece vzdělávací systém splnil své poslání. Tyto požadavky jsou systematicky řazeny v modelech kompetenčních stupňů, které představují aspekty, odstupňování a průběh rozvoje kompetencí. Termínem *kompetence* se vyjadřuje, že standarty – na rozdíl od učebních osnov a rámcových směrnic – se za účelem konkretizace neopírají o seznamy a obsahy učiva. Mnohem víc jde o identifikaci základních rozměrů učebního rozvoje v oblasti, doméně.

Dále jdoucí formulování závazných a obsahových požadavků na vzdělávání učitelů – ve smyslu standardů – byly dosud vypracovány KMK pouze pro studium všeobecně vzdělávacích předmětů. Pro profesní oblast chybějí vzdělávací standarty jak ve smyslu kompetenčních požadavků na učně, popř. žáky, nepřehlídíme-li k učebním plánům a rámcovým učebním osnovám, tak pro studium profesních odborných zaměření.

Koncepce v rozvoji a diskusi

V současné době KMK zkušebně vytváří *standarty* pro dvě profesní odborná zaměření: *kovotechnika* a *ekonomika a správa*. Tato práce má však přinést velmi všeobecnou formulaci toho, co standarty mohou představovat, a zároveň definici odborných pravidel pro profesní odborná zaměření. Tyto návrhy se překrývají nadřazeným popisem profilu učitele odborného vzdě-

lávání. Úvahy o vzdělávání učitelů pro profesní školy na univerzitách vztahující se k odbornému zaměření, automaticky vyvolávají koncepční otázky.

V procesu nastartovaném KMK existují velmi rozdílné názory na vytváření konceptů a standardů. Zástupci vysokých škol z míst, kde profesní odborná zaměření představují inženýrské vědy, prosazují odpovídající směřování, pracovní skupina *Řemeslnicko-technické vědy a jejich didaktiky* doporučuje zavedení konceptů a standardů, které se opírají odborně a didakticky o profese a profesní pole a jejich vědy. Zvláště sporné je, zda standardy mají být formulovány jako minimální požadavky, které mohou všechny vysoké školy snadno splnit, nebo zda standardy mají důsledně vyžadovat studium profesních věd a teorie.

Zredukováním diskuse na standardy by bylo snadnější definovat nutnou kvalitu vzdělávání učitelů. Obsahové a koncepční otázky by však zůstaly otevřené. Omezení diskuse na standardy skrývá též riziko, že se o otázkách vědní disciplíny pro vzdělávání učitelů již nebude diskutovat a standardy a kvalita vzdělávání učitelů nebudou ničím podloženy.

Profesní odborná zaměření jako základ standardů

Pro splnění požadavků na kvalitu vyučování v odborném vzdělávání považují řemeslnicko-technické vědy za nutné provést:

- analýzu a utváření profesní práce v řemeslnicko-technickém profesním poli (bakalář) a poté nadstavbově analýzu, utváření a hodnocení procesů profesní kvalifikace (magistr),
- analýzu a utváření techniky aplikované v řemeslnicko-technických profesních polích jako předmětu pracovních a učebních procesů,
- analýzu, utváření a hodnocení profese, profesní přípravy a práce v řemeslnicko-technickém profesním poli včetně vývoje nových profesí.

Vzdělávání učitelů by mělo být koncipováno jako stavba na těchto třech pilířích, které zajišťují rozvoj

kompetencí pro vědeckou analýzu práce, techniky vztahující se k profesi a odborného vzdělávání až po utváření a hodnocení profesních učebních procesů. Standardy lze definovat v návaznosti na to. To umožňuje vznik nových cílových skupin, např. techniků a mistrů, které by mohly kompetence vztahující se k profesi přinášet, čímž by se možnosti akreditace a započítávání vytvořené KMK v letech 2002 a 2009 daly utvářet v praxi.

Pro řemeslnicko-technické profese jsou nutné základy z matematiky, přírodních věd, pracovní vědy, ekonomie, ekologie a inženýrských věd, které je třeba provázat jako průřezové obsahy s obsahy vztahujícími se k profesi. Zájemcům o studium by se tak nabízelo komplexní studium.

Od zavedení bakalářských a magisterských struktur jsou studijní obory ještě méně srovnatelné než před tím. To hovoří pro to, abychom se otázkou přesahujících standardů zabývali. Důsledkem však nesmí být to, že pak budou formulovány obsahové minimální standardy, jak to v současné době navrhuje někteří zástupci vysokých škol, nýbrž je třeba definovat standardy vztahující se k programu, zdroji a výzkumu, které by zajišťovaly stabilizaci disciplíny na vysokých školách, i když to dnes není všude dosažitelné. Standardy musejí přispívat k podporování vzdělávání učitelů na kvalitativně vysoké úrovni, proto nemůže jít o minimální standardy a o standardy, které se soustřeďují pouze na fragmenty disciplíny. Základem standardu pro odborné předměty musejí být profesní odborná zaměření.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen:

Becker, Matthias und Spöttl, Georg. Ausbildung von Berufsschullehrkräften – Anforderungen, Konzepte und Standards. Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, 2013, Nr. 2, S. 15-19.

Nové učební formy v odborném vzdělávání

Využití nových technických možností v odborném vzdělávání: mobilního učení (*mobile learning*), sociálního učení (*social learning*) a učení založeného na hře (*game based learning*). Pro stručnost v textu zčásti ponecháváme anglické názvy.

Nové učební formy pomocí nových technologií

S celoživotním vzděláváním a zvyšováním kvalifikace se objevují požadavky na vlastní iniciativu zaměstnanců. K tomu se hodí flexibilní učební formy nezávislé na čase a místě. Podle on-line průzkumu provedeného

Ústavem pro výzkum médií a kompetencí¹ v roce 2011, kterého se zúčastnilo 76 odborníků z Německa, Rakouska a Švýcarska, je zřejmé, že se tyto učební formy stále více používají v profesní přípravě a v dalším vzdělávání v podnicích.

Mobilní učení

Mobile learning se stává vedle *blended learning*² jedním z pilířů digitálního učení v německých podnicích. Mobilní přístroje (mobilní telefony, Smartphony, tablety nebo hybridní dotykové Netbook tablety) jsou vždy po ruce, jsou lehké a vydrží delší dobu bez dobíjení. *Mobile learning* má s *e-learningem* společnou podporu učebních procesů pomocí informačních a komunikačních technologií (IKT) a lze ho považovat za mobilnější podobu *e-learningu*.

Mobilní přístroje slouží jako zdroje informací, komunikační médium a jako kognitivní nástroj (tvorba a výměna poznámek, fotografií, videí nebo myšlenkových map atd.), např. při exkurzích v reálném světě nebo pracovních procesech. Proces mobilního učení je definován jako pedagogicky motivované trvalé jednání (učení, vyučování, podpora učení a učební logistika), při němž se v určeném rozsahu používají mobilní počítačové technologie, které mají značnou přidanou hodnotu nebo iniciují významnou změnu v chování.

V praxi se v profesní přípravě zavedly systémy učení orientované na jednání a učení na pracovišti, které mají potenciál pro používání v *mobile learningu*:

- *situační učení* představuje komplexní sociální realitu místo abstraktních obsahů a podporuje autentické aktivity žáků ke zvládnání problémových situací. Na základě zasazení obsahů učiva do kontextu reálných situací se vytvářejí zkušenosti.
- *problémové učení* umožňuje žákům srovnávat daný problém s jinými problémy z běžné práce nebo profese a je to spíše kooperativní učební forma, která zahrnuje reflexi učebního procesu a učebních výsledků.
- *učení zaměřené na úkoly* spočívá ve zpracování obsahů učiva vztahujících se k úkolu. Výběr a strukturování obsahů učiva se orientuje podle úkolů, které žáci vykonávají při běžné profesní činnosti. Reálné pracovní zakázky jsou převáděny do zadání systematicky připravených úkolů, které mají žáci splnit.
- *informální učení* popisuje všechny učební procesy, které probíhají mimo formalizované formy vzdělávání a nejsou organizovány veřejnými nebo podnikovými vzdělávacími institucemi. Účelem učení je řešení specifického situačního požadavku nebo problému, který musí být vyřešen bezprostředně nebo v krátké době.

Specifičnost přístrojů a jejich flexibilita vedou

- k větší integraci mobilních přístrojů do běžného (pracovního) života;
- k situačnímu učení v kontextu;
- k informálnímu učení u lidí, kteří se z časových důvodů nemohou účastnit formálního vzdělávání;
- k mikrolearningu, tedy učení v malých strukturovaných, audiovizuálních učebních jednotkách.

Sociální učení a sociální média

Sociální učení je osvědčenou pedagogickou učební formou. Ve vztahu k novým technologiím *social learning* nyní znamená učení se v sociálních strukturách a sítích na Internetu, tzn. doplňování tradičního učení *offline* o komponenty *online*. Sociální média staví na technologiích Webu 2.0 a obsahují sociální sítě na online-platformách. Příklady sociálních sítí představují *Business-Community-Platform Xing*, *LinkedIn*, *Four-square* nebo v současnosti největší sociální síť *Facebook* a video platformu *Youtube*. V těchto sociálních sítích uživatelé vytvářejí svůj osobní profil a vstupují do kontaktu s ostatními, tvoří zájmové skupiny a vyměňují si názory. Nejcharakterističtějšími znaky sociálních médií jsou účast a spolupráce.

K nejpůvodnějším technologiím sociálních médií patří *WikiWebs*, které se využívají na veřejně přístupném Internetu i v rámci podnikového intranetu. Tak mohou zaměstnanci vytvářet, zveřejňovat, předělávat a spojovat texty, obrázky, grafiku, videa či jiné multimediální obsahy. Tato virtuální účast na společných znalostech se rozšiřuje o funkce dalších sociálních médií, např. *blogging*, *social tagging*, tzn. přidávání komentářů, hodnocení a doporučení.

Mikroblogy jsou krátké příspěvky podobné SMS umožňující rychlou, spontánní výměnu myšlenek; nejrozšířenější službou je *twitter*. V učebním kontextu slouží k informální výměně mezi účastníky učebního procesu. V duální profesní přípravě, kde jsou učební a pracovní místa oddělena, se učni mohou o určitém odborném problému mezi sebou domluvit prostřednictvím *twitteru*. *Mikroblogování* může podněcovat k informální výměně informací, poskytovat zpětnou vazbu a budovat sociální síť. *Enterprise microblogging* umožňuje informální využívání *mikroblogů* v podnikovém kontextu. *Social tagging* umožňuje žákům anotovat učební zdroje pomocí volně zvolených hesel – *tags*. Tím vznikají sítě učebních zdrojů a dosud spíše izolované učební aktivity se stávají kolektivně využitelné.

Učení založené na hře

Také u *game based learning* nebo *serious games* (opravdových her) je důležitým faktorem sociální prvek. Je to spojení *e-learningu* a počítačové hry. *Serious games* jsou hry jako takové. *Game based learning* označuje učební procesy uživatelů. *Serious games* se vedle klasických konstrukčních prvků her, např. ideje hraní, pravidel hry, prvků vyvolávajících napětí, vyznačují též digitálním médiem a didaktickým konceptem.

To vyvolává úvahy, zda může fungovat učení společně s pozitivním pocitem. Informální učební procesy lze usnadnit smísením dříve oddělených sfér hry, učení

a práce. Společnými hrami jsou uspokojovány sociálně interaktivní potřeby, které jsou založeny na přání sou-
těžit, sdružovat se nebo být uznáván. U mnoha počítačových her je pro úspěšnost hráčů rozhodující dovednost spolupracovat. U velkého počtu online her, zvláště s více hráči, je nutnost spolupráce a pomoci záměrem. Sociální kompetence, které ve světě práce získávají na významu, jsou podporovány, např. kompetence, které se zaměřují na spolupráci v týmu, dovednost řešit konflikty nebo na kooperaci popř. přebírání určitých speciálních úkolů. Dále jsou vůdčí kvality, jako dovednost prosadit se, flexibilita nebo přebírání zodpovědnosti. Hra může být součástí didaktizované učební situace a učební úkoly jsou do ní integrovány. Hráči musejí používat pravidla a generovat nové znalosti. Při digitálních hrách dochází převážně k implicitnímu učení a rutinně probíhá nacvičený repertoár chování. Explicitní učení je nutné tehdy, jakmile hráč již neví, jak dál a musí hledat nová řešení problémů.

I když je učební forma *game based learning* v oblasti profesní přípravy a odborného dalšího vzdělávání akceptována, existují kritické aspekty vůči instrumentalizaci počítačových her pro profesní přípravu. Hráči ne vždy chtějí, aby hra určena k relaxaci, byla používání při běžné práci.

Šance a hranice nových učebních forem

Přístup ke znalostem a informacím je na Internetu stále jednodušší, nové standardy pro mobilní rádiový spoj

jako LTE (*Long Term Evolution*) přinesou výrazně vyšší objemy stahování. Vzdělávání na jednom místě bude nahrazeno všudypřítomným učením. Nezávisle na tom mají žáci vždy k dispozici všechny učební zdroje, osobní poznámky a sociální kontakty.

Význam informálního učení a nutnost kooperace a spolupráce ve firmách a podnicích vzrůstá. Proto jsou didaktické učební formy, které na tyto požadavky připravují, v profesní přípravě žádány. Zvláště mobilní a sociální učení usnadňují vzdělávání v pracovním procesu a kooperativní výměnu informací mezi často prostorově vzdálenými žáky. *Mikrolearning*, malé multimediální učební jednotky, v kombinaci s *mikroblogováním* budou společně určovat didaktické uspořádání a další vývoj učení vztahujícího se k profesi. Ovšem učení se *za letu* není vhodné pro to, aby se znalosti dlouhodobě usadily a vstoupily se do paměti. Často je rozptylování během jízdy vlakem nebo při čekání příliš velké na to, aby člověk získané informace přetvořil ve znalosti.

Přeložila Jana Šatopletová

¹ MMB – Institut für Medien- und Kompetenzforschung
<http://www.mmb-institut.de/>

² Viz *Neformální historie e-learningu. Zpravodaj, 1/2005, s. 5-8.*

Pramen: De Witt, Claudia. Neue Lernformen für die berufliche Bildung: Mobile Learning – Social Learning – Game Base Learning. Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, 2012, Nr. 3, S. 6-9.

Nové dokumenty EU

Závěry Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě ze dne 27. listopadu 2012 o podpoře tělesné aktivity upevňující zdraví.

Úř. věst. C 393, 19.12.2012, s. 22-24.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:393:0022:0025:CS:PDF>

Společná zpráva Rady a Komise za rok 2012 o provádění obnoveného rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018).

Úř. věst. C 394, 20.12.2012, s. 5-16.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:394:0005:0016:CS:PDF>

Doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení.

Úř. věst. C 398, 22.12.2012, s. 1-5.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:CS:PDF>

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů.

Akční plán podnikání 2020. Opětovné probuzení podnikatelského ducha v Evropě.

COM(2012) 795 final. V Bruselu dne 9.1.2013.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:CS:PDF>

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vytváření pracovních míst prostřednictvím uč-

ňovské přípravy a celoživotního odborného vzdělávání: úloha podnikatelské sféry ve vzdělávání v EU (stanovisko z vlastní iniciativy)

Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 27-34.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:161:0027:0034:CS:PDF>

Je proto třeba předvídat budoucí potřeby trhu práce. I když mezinárodní odborné studie dokladují, že věrohodné předvídaní dlouhodobých potřeb trhu práce je velice obtížné vzhledem k velké dynamice globálního vývoje, zaměstnavatelské a podnikatelské organizace by si měly dělat krátkodobé a střednědobé analýzy jednotlivých odvětví, identifikovat disparity v regionech, reagovat na měnící se potřeby podniků na kvalifikovanou pracovní sílu. Tyto analýzy a predikce se týkají všech ekonomických subjektů včetně družstev a řemesel.

Závěry Rady o sociálním rozměru vysokoškolského vzdělávání

Úř. věst. C 168, 14.6.2013, s. 2-4.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:168:0002:0004:CS:PDF>

Závěry Rady o přínosu kvalitní práce s mládeží pro rozvoj, dobré životní podmínky a sociální začleňování mladých lidí.

Úř. věst. C 168, 14.6.2013, s. 5-9.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:168:0005:0009:CS:PDF>

Stanovisko Výboru regionů Balíček týkající se zaměstnanosti mladých lidí.

Úř. věst. C 218, 30.7.2013, s. 1-6.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:218:0001:0006:CS:PDF>

Co nového v časopisech

<p>Formation Emploi</p>	
<p>MAYEN, Patrick et PIN, Jean-Paul. Conditions et processus de l'engagement en VAE. <i>[Podmínky a průběh absolvování VAE.]</i> Formation Emploi, No. 122 (2013), p. 13-29, lit. 15.</p> <p>Validace vzdělání získaného ze zkušenosti (<i>validation des acquis de l'expérience</i> – VAE) je společenská situace, kterou lidé procházejí, a i když je jen krátká, musí si najednou uvědomit a naučit se, že zažívají situace a vykonávají úkoly požadované průběhem VAE. Angažovanost při VAE, procesy, kterými se vytváří a proměňuje, posiluje nebo dezintegruje, závisí na kombinaci mnoha faktorů nejen speciálních pro VAE a její průběh, nýbrž i pro účastníky. Článek zkoumá činnost a dynamiku angažování se lidí při VAE a vychází přitom z analýzy práce v profesní didaktice.</p>	<p>LEGRAND, Marie-Odile et SAIELLI, Philippe. La VAE comme espace transitionnel : enjeux et paradoxes. <i>[VAE jako přechodový prostor: úkoly a paradoxy.]</i> Formation Emploi, No. 122 (2013), p. 31-50, 1 obr., lit. 37.</p> <p>Příspěvek se zaměřuje na zdůraznění logiky psychického angažování se kandidátů v jednom kroku VAE. Použitý teoretický rámec je psychoanalýza. Jsou použity zejména práce D. W. Winnicotta stavějící na charakteristikách přechodového objektu (<i>l'objet transitionnel</i>) identifikovaného svými původci tak, aby byly popsány a lépe pochopeny investice kandidátů do VAE. Článek je založen na kvalitativním výzkumu prováděném po tři roky v rámci uskutečňování VAE na dvou univerzitách. Aby se shromáždila data o zapojení těchto kandidátů, bylo zkoumáno 35 kandidátů, kteří požadovali VAE. Tento výzkum umožnil zkonstruovat model k pochopení toho, jaký postoj kandidáti zaujímali tváří v tvář inherentně přechodovému systému VAE.</p>
<p>BELLINI, Stéphane. Le travail des jurys de VAE : le bricolage d'une norme de validation. <i>[Práce zkušebních komisí VAE: po domácku vytvořená norma validace.]</i> Formation Emploi, No. 122 (2013), p. 69-86. lit. 25.</p> <p>Zkušební komise VAE se střetávají se třemi základními problémy. Nejprve musí identifikovat předmět "nabyté profesní zkušenosti" (<i>acquis de l'expérience professionnelle</i>). Potom musí srovnávat nesrovnatelné formy znalostí, např. znalosti nabyté v průběhu kariéry a znalosti z univerzitních lavic. Nakonec musí hodnotit a rozhodovat. Výzkum popisovaný v článku ukazuje, že taková věc je možná jen za předpokladu, že se ukutí evaluační norma umožňující komisi vytvořit referenční body.</p>	<p>CARAMELO, João et SANTOS, Marta. Vers une reconnaissance des acquis de l'expérience au Portugal. <i>[K uznávání znalostí získaných ze zkušenosti v Portugalsku.]</i> Formation Emploi, No. 122 (2013), p. 115-137, 4 tab., lit. 37.</p> <p>Portugalsko nedávno zavedlo praxi vzdělávání dospělých, která spočívá v uznávání a validaci získaných znalostí. To je výchozím bodem studie, která se zaměřuje na pochopení vztahu mezi činnostmi učitelů a kontextem, v němž pracovní činnost probíhá. Analýza práce učitelů umožňuje odhalit úkoly činnosti, která se střetává s rozpornými požadavky: na jedné straně respektovat politické cíle masové certifikace, na druhé straně respektovat metodiku a její zvláštnosti při vzdělávání dospělých.</p>
<p>Bref du Céreq</p>	
<p>DIVAY, Sophie. Gestion de l'absentéisme en lycée professionnel: de la règle à la pratique. <i>[Zuládání absentérství v profesních lécích: pravidlo v praxi.]</i> Bref du Céreq, No. 305 (2013), p. 1-4.</p> <p>Absentérství velmi často předpovídá předčasné opuštění školy. Jeho zjišťování je důležitý úkol pro personál místních veřejných vzdělávacích zařízení. Avšak různorodost nástrojů, jejich používání a rozvoj fenoménu absentérství činí toto zjišťování složitým. Pracoviště, např. skupiny pro pomoc s profesním začleňováním (<i>Groupes d'aide à l'insertion</i> – GAIN), s nimiž experimentují některé školské správní obvody, jsou příležitostí pro pracovníky zabývající se tímto problémem, protože mohou lépe sdílet pravidla a informace.</p> <p>http://www.cereq.fr/index.php/publications/Bref/Gestion-de-l-absenteisme-en-lycee-professionnel-de-la-regle-a-la-pratique</p>	<p>ROCHE, Pierre. Prévenir l'implication des jeunes dans le trafic des drogues : l'intérêt des espaces interqualifiants. <i>[Zabránit zapletení mladých lidí do podlouného obchodu s drogami. Význam vzájemného učení se ve skupinách odborníků.]</i> Bref du Céreq, No. 306 (2013), p. 1-4.</p> <p>Skupiny analyzující profesní praxi jsou dnes početné a liší se svými teoretickými rámci, metodikou, předmětem analýzy a svými cíli. Zahrnují několik institucí a profesí, a proto některé z nich favorizují interkvalifikaci svých účastníků a jejich spolupráci ve společné sféře intervencí. Ty, které byly ustaveny za účelem zabránit mladým lidem v zapojení do podlouného obchodu s drogami, ilustrují tuto poslední dynamiku.</p> <p>http://www.cereq.fr/index.php/publications/Bref/Prevenir-l-implication-des-jeunes-dans-le-traffic-des-drogues-L-interet-des-espaces-interqualifiants</p>

Nové knihy v knihovně

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ.

Národní soustava kvalifikací : příležitost pro všechny. Praha : Hospodářská komora ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR a TREXIMA, 2012. 18 s. Sg. 6696

V řadě případů lze profesní kvalifikace skládat do tzv. úplných profesních kvalifikací. V praxi to znamená, že držitel osvědčení o těchto profesních kvalifikacích má možnost přihlásit se k závěrečné zkoušce z příslušného oboru vzdělání odpovídajícímu dané úplné profesní kvalifikaci, a pokud uspěje, získá výuční list v daném oboru vzdělání.

Otcův duch a jiné pohádky romských autorů. 1. vyd. Praha : KHER, 2012. 110 s. ISBN 978-80-87780-00-8 Sg. 6697 <http://www.kher.cz>

VONGREYOVÁ, Jana.

Spolupráce podniků se středními školami, vyššími odbornými a vysokými školami. Praha : NÚV, 2013. 13 s. Sg. 6698

Nejvíce se středními a vyššími odbornými školami spolupracují podniky v Moravskoslezském kraji, nejméně pak v kraji karlovarském. ... Průměr všech podniků v celé ČR spolupracujících se středními a vyššími odbornými školami je 14,6 % a s vysokými školami 5,6 % ze všech dotázaných podniků.

STRÁDAL, Jiří a kol.

Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství. Praha : NÚV, 2013. 40 s. Sg. 6699

Škola má nezastupitelné postavení jako instituce, která je žákovi nejbližší a která disponuje pedagogickým personálem. Mělo by zde proto být těžiště ve vybavování kompetencemi pro kariérové rozhodování a v návaznosti na to v poskytování základních poradenských a informačních služeb, při cíleném využívání internetových zdrojů.

DOLEŽALOVÁ, Gabriela a VOJTĚCH, Jiří.

Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v sekundárním sektoru. Praha : NÚV, 2013. 27 s. (VIP II kariéra) Sg. 6700

V rámci šetření byly zjišťovány názory zaměstnavatelů na důležitost znalostí, dovedností a schopností absolventů škol a jejich připravenost pro vstup na trh práce, dále také skutečnosti rozhodující pro zaměstnavatele při přijímání nových pracovníků. Byly identifikovány žádané, resp. nedostatkové profese a obory vzdělání a v neposlední řadě také to, co zaměstnavatelé očekávají od vzdělávacího systému.

SCHULZ, Wolfram, AINLEY, John, FRAILLON, Julian, KERR, David a LOSITO, Bruno.

Prvotní zjištění z Mezinárodní studie občanské výchovy. 1. vyd. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010. 109 s. ISBN 978-80-211-0602-4 Sg. 6572

Není překvapivé, že aktivní občanská angažovanost v širším společenství nebyla mezi příliš častá. Mnohem častější byla nicméně občanská angažovanost ve škole; velká většina žáků potvrdila, že se zúčastnila třídních nebo školních voleb.

SOUKUP, Petr ed.

Národní zpráva z Mezinárodní studie občanské výchovy. Praha : ÚIV, 2010. 218 s. Sg. 6701

Z výsledků můžeme vidět, že žáci obecně institucím příliš nedůvěřují. Nejvíce se pak nedůvěra projevila u politických stran a parlamentu.

EURYDICE.

Citizenship education in Europe. [Občanská výchova v Evropě.] Brussels : EURYDICE, 2012. 140 s.

ISBN 978-92-9201-264-9

Sg. 6702

Z obsahu: Kurikulum občanské výchovy * účast žáků a rodičů na řízení školy * školní kultura a účast žáků na životě ve společnosti * hodnocení, evaluace a monitoring * příprava a podpora učitelů a ředitelů škol.

EURYDICE.

Key data on teachers and School leaders in Europe : 2013 edition : Eurydice report. [Klíčové údaje o učitelích a ředitelích škol v Evropě.] Brussels : EURYDICE, 2013. 140 s. ISBN 978-92-9201-412-4 Sg. 6703

Z obsahu: Počáteční vzdělávání učitelů a podpora začínajících učitelů * přijímání učitelů, zaměstnavatelé a smlouvy * další profesní rozvoj a mobilita učitelů * pracovní podmínky a platy * míra samostatnosti a odpovědnosti učitelů * ředitelé škol.

CEDEFOP.

Benefits of vocational education and training in Europe for people, organisations and countries. [Prospěšnost odborného vzdělávání a přípravy pro lidi, organizace a země v Evropě.] Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. 61 s. ISBN 978-92-896-1171-8 Sg. 6704

Z obsahu: Jak OVP vytváří prospěch a přínos pro společnost * maximalizace přínosu OVP v podnicích.

CEDEFOP.

Empowering vulnerable adults to tackle labour market challenges : findings from study visits 2010/11 and 2011/12 and policy implications. [Podpořit zranitelné dospělé tak, aby se dokázali prosadit na trhu práce. Zjištění ze studijních pobytů v letech 2010/11 a 2011/12 a důsledky pro politiku.] Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. 83 s. ISBN 978-92-896-1158-9 Sg. 6705

Z obsahu: Podpora migrantů a etnických menšin * podpora lidí s nízkou kvalifikací a jinak znevýhodněných * podpora starších pracovníků.

PETTY, Geoff.

Moderní vyučování. 6., rozšíř. a přeprac. vyd. Praha : Portál, 2013. 562 s. Název originálu: *Teaching today. A practical guide.* ISBN 978-80-262-0367-4 Sg. 6693

Pokud chcete předávat nadšení, musíte být pro tento účel schopni užívat hlas. Poslechněte si dobré řečníky – komentátory, politiky, komiky. Nesoustřeďte se přitom na to, co říkají, nýbrž na to, jak to říkají. Dobří řečníci mají výbornou hlaso-

vou techniku, značně obměňují sílu a výšku hlasu, předávají svým živým podáním entuziasmus na posluchače. Snažte se od takových lidí učit a povšimněte si, jak je jejich styl přirozený a neformální. Nenasazujte formální styl nádražního hlasatele, protože tak by mezi vámi a žáky vznikl odstup.

Hlavní trendy v pohledu na roli lektora ve vzdělávání : 13. setkání členů partnerské sítě TTnet ČR : setkání se konalo 23. - 24. října 2012 v Kostelci nad Černými lesy. Editorka: Hana Čiháková. Praha : NÚV, 2013. 43 s.

ISBN 978-80-87652-93-0

Sg. 6688

Z obsahu: Instruktor v odborném vzdělávání * O jedné metodě řešení některých tříd matematických úloh pomocí programu QEPCAD * Vzdělávání v oblasti základních dovedností si vyzádá proměnu lektorských rolí * Moderní studijní materiály určené učitelům fyziky * Specifika organizace práce editorů výukových materiálů: interaktivní a multimediální učebnice * Vzdělávání na SOŠEaS, OA a SZŠ Chomutov * Co napomáhá kreativitě a inovačnímu přístupu v práci univerzitního lektora * Několik poznámek k roli lektora v současnosti * Nesnesitelná lehkost role lektora finanční gramotnosti pro dospělé v ČR * Metody práce lektora dalšího vzdělávání.

Plné texty na <http://www.nuv.cz/uploads/TTnet/sborniky/Setkani13.pdf>

MERTIN, Václav, KREJČOVÁ, Lenka a kol.

Metody a postupy poznávání žáka : pedagogická diagnostika. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2012. 343 s.

ISBN 978-80-7357-679-0

Sg. 6689

Individualizace však nutně neznamená jen věnování se každému dítěti zvlášť, může být praktikována také úhlem pohledu, uvažováním o každém dítěti v rámci jeho individuální vzdělávací historie a zejména o tom, za jakých podmínek se dokázalo čemu naučit a jak mu pomoci tyto podmínky navodit.

KOTRBA, Tomáš a LACINA, Lubor.

Aktivizační metody ve výuce : příručka moderního pedagogika. 2., přeprac. a dopl. vyd. Brno : Barrister & Principal, 2011. 185 s. ISBN 978-80-87474-34-1

Sg. 6690

V učební praxi se také často využívá rozdělení studentů podle lavic (většinou po řadách, jak jdou za sebou). Toto rozdělení však není příliš spravedlivé a z hlediska potřeb výuky efektivní, neboť studenti sedí pospolu podle vzájemných sympatií a jsou na sebe zvyklí. Práce v takových skupinách nepředstavuje žádnou změnu a přínos a netvoří nový prvek spolupráce v třídním kolektivu.

ELIÁŠ, Karel, HAVEL, Bohumil, BEZOUŠKA, Petr a ŠUSTROVÁ, Daniela.

Občanské právo pro každého : pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2013. 315 s. ISBN 978-80-7478-013-4

Sg. 6685

Obecné blaho se tedy jeví jako pojem stejně neurčitý, těžko uchopitelný a jako cíl v úplnosti nedosažitelný, podobně jako to je např. se spravedlností. Přesto má smysl usilovat, abychom se k němu alespoň přibližovali, byť v nárazových střetech pravidelně vítězí kompromis, který plně uspokojí jen málokoho.

PRŮCHA, Jan.

Pedagogická evaluace : hodnocení vzdělávacích programů, procesů a výsledků. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1996.

166 s. ISBN 80-210-1333-8

Sg. 6691

V pedagogické evaluaci se zřídka provádí to, aby byly podrobovány srovnávacímu hodnocení odlišné vzdělávací koncepce, programy apod., avšak fungující na témže druhu škol. Je charakteristické pro dřívější školské reformy (nejen u nás), že se automaticky předpokládalo, že každá „nová koncepce“ vzdělávání je vždy lepší, „efektivnější“ apod. než koncepce předchozí – aniž se stará a nová koncepce podrobovaly skutečné evaluaci.

ODEHNALOVÁ, Alena.

Vybrané kapitoly z dějin kultury 20. století. Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2001. 318 s.

ISBN 80-7204-211-4

Sg. 6692

Dixieland – rozvíjel se souběžně s oběma předchozími styly [ragtime; neworleánský styl]; zpočátku označoval hudbu provozovanou bělošskými orchestry, později veškerou hudbu jazzové tradice; (název je odvozen od linie oddělující jako hranice severní a jižní státy USA, jež byla vyměřena zeměměřičem Dixonem).

SEBEROVÁ, Alena a MALČÍK, Martin.

Autoevaluace školy – od teorie k praxi a výzkumu. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2010. 133 s. ISBN 978-80-7368-759-5

Sg. 6571

Školy jsou odpovědné za výběr kritérií, na jejichž základech jsou žáci interně hodnoceni, učitelé určují, na jakých základech by žáci měli být hodnoceni. Podle zákona o základním a středním vzdělávání jsou znalosti, schopnosti a zkušenosti žáků hodnoceny podle pětibodové stupnice. Školy si mohou zvolit jiný systém hodnocení, ale výsledná známka na konci roku musí odpovídat této stupnici.

ŠTYBNAROVÁ, Jana a kol.

Vzájemné učení škol v oblasti autoevaluace. 1. vyd. Praha : NÚV, 2012. 181 s. ISBN 978-80-86856-86-5

Sg. 6574

Peer review se stalo nejen nástrojem učení, jak je tomu třeba u vzájemného sdílení zkušeností formou návštěv škol. Peer review propojuje kolegiální posuzování a hodnocení s učním.

VAŠTATKOVÁ, Jana.

Autoevaluace a benchmarking ve škole. 1. vyd. Olomouc : HANEX, 2010. 117 s. ISBN 978-80-7409-029-5

Sg. 6576

Charakteristickým rysem českého školského prostředí je rozmanitost: na jedné straně relativní novost autoevaluačních procesů v českém prostředí, na straně druhé dlouholeté zkušenosti některých škol s autoevaluací, která je pro ně pevnou součástí interní péče o kvalitu práce; diverzita v přístupu zřizovatelů, ale i rozmanitost v pojmenování evaluačních procesů probíhajících ve škole.

WATKINS, Amanda, ed.

Hodnocení v inkluzivních podmínkách : klíčové otázky pro vzdělávací politiku a praxi. Praha : Evropská agentura pro rozvoj speciálního vzdělávání, 2007. 72 s. Název orig.: *Assessment in Inclusive Setting: Key Issues for Policy and Practice.*

Sg. 6577

Identifikace speciálních vzdělávacích potřeb žáků se ve všech zemích realizuje jak ve speciálních školách, tak v podmínkách inkluzivního vzdělávání. Nicméně, žáci se SVP v inkluzivních podmínkách bývají zahrnováni do procesu hodnocení, zatímco žáci v segregovaných školách zahrnutí být mohou a nemusí.

Zajímavé internetové adresy

Stránky litevského předsednictví

Na stránkách najdete přehledně uspořádané informace o evropské agendě, konferencích, setkáních apod. Kromě toho se můžete blíže seznámit s předsedající zemí. Zjistíte, že Litva má 3 miliony obyvatel, rozlohu 65 300 km² a leží v geografickém středu Evropy! První písemná zmínka o Litvě je z roku 1009. V bitvě u Grunwaldu (Žalgirisu) v roce 1410 porazilo spojené vojsko litevského velkovévodství a polského království (za podpory českého vojevůdce Jana Sokola z Lamberka a Jana Žižky z Trocnova) řád německých rytířů. Prezentace pro potenciální návštěvníky ukazují, co se dá v Litvě vidět za den nebo za tři dny. Interaktivní mapka poradí, kde jsou ve Vilniusu galerie, muzea, chrámy i kam jít na pivo. <http://www.eu2013.lt>

Evropské sdružení pro vzdělávání dospělých

EAEA sdružuje všechny evropské země. Za ČR je členem *Asociace institucí vzdělávání dospělých*. Stránky jsou kromě angličtiny částečně prezentovány též ve finštině, švédštině, němčině, španělštině, italštině, nizozemštině, francouzštině, maďarštině, polštině a ruštině. Jedna ze 4 hlavních funkcí EAEA je ruskou popsána jako: Лоббирование программ в области образования на протяжении всей жизни на Европейском уровне. <http://www.eaea.org/country>

E-knihy aneb první pomoc pro začátečníky

Užitečnou příručku s názornými fotografiemi a ilustracemi vydala v loňském roce Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, která ji nabízí volně ke stažení na svých stránkách. Pokud si nevíte rady, pomoc je po ruce.

Oravová, Monika a Filipová, Gabriela. E-knihy aneb první pomoc pro začátečníky.

Ostrava : Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, 2012. 26 s.

ISBN 978-80-7054-138-8 (pdf)

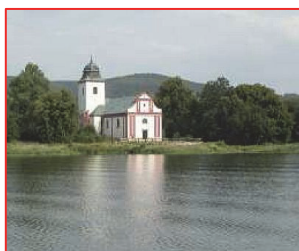
http://www.svkos.cz/data/xinha/docs/e_knihy/e_knihy_text_pdf.pdf

Přesná předpověď počasí

Předpověď počasí ve vašem městě hodinu po hodině nabízí webová stránka, na jejímž vytváření spolupracuje s norským serverem (viz tato rubrika v květnovém čísle Zpravodaje) Český hydrometeorologický ústav. ČHMÚ doplňuje k „norským“ teplotám předpověď dešťových srážek pro ČR. Předpověď se skutečně obměňuje každou hodinu, je však třeba si stránku aktualizovat (např. zavřít a znovu otevřít). Města a městečka se vybírají z abecedního seznamu. Předpověď je přesná také proto, že se uvádí jen na jeden den dopředu.

<http://presnepocasi.cz/Praha>

Kostel sv. Víta v Zahrádce

O osudu kostela a městečka Zahrádka jsme psali ve Zpravodaji 3/2011. Občanské sdružení *Přátelé Zahrádky* tehdy vyhlásilo veřejnou sbírku na opravu a restaurování kostela, v němž jsou nástěnné malby ze 14. století. Podle zákona musí být sbírka po třech letech ukončena. *Přátelům Zahrádky* však lze přispívat i nadále. Na webových stránkách se dočtete, co tito lidé, vystěhovaní ze svých domovů kvůli vodnímu dílu Želivka, už dokázali. <http://www.zahradka.euweb.cz/>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, Redakce: anna.konopaskova@nuv.cz, tel. 274 022 133.

<http://www.nuv.cz/publikace-a-periodika/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici-1>